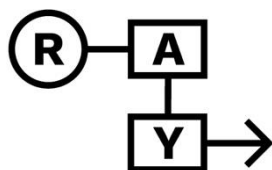

DOPAD PROGRAMU ERASMUS+ A EURÓPSKEHO ZBORU SOLIDARITY

NÁRODNÁ SPRÁVA 2021/2023

Mgr. Dominika Kováčsová

Bratislava, 2024

Research-based
analysis of European
youth programmes

Licencia Creative Commons

Toto dielo bolo vydané na základe licencie:

Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC-BY-NC-ND 4.0)

Vydal Národný inštitút vzdelávania a mládeže v spolupráci s Národnou agentúrou Erasmus+ pre mládež a šport.

www.nivam.sk

www.eurodesk.sk

Rok vydania: 2024

Autor: Mgr. Dominika Kováčsová

Publikácia neprešla jazykovou korektúrou.

Obsah

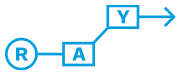
1 ÚVOD	8
1.1 RAY NETWORK	8
1.2 ERASMUS+	8
1.3 VÝSKUMNÝ PRÍSTUP A AKTIVITY	9
1.4 KONCEPT ŠTÚDIE	9
1.4.1 ZÁMERY A CIELE	10
1.5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY	10
2 DIZAJN VÝSKUMU	11
2.1 VÝSKUMNÁ VZORKA	11
2.1.1 PROFILY PARTICIPANTOV	11
2.1.4 ZHRNUTIE	19
3 VÝSLEDKY	19
3.1 VPLYV PROGRAMU	19
3.1.1 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE PP	19
3.1.2 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE YWM	22
3.1.3 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE PT	22
3.1.4 VPLYV PROGRAMU NA ORGANIZÁCIE/SIETE	24
3.1.5 ZHRNUTIE	24
3.2 PARTICIPÁCIA A AKTÍVNE OBČIANSTVO	25
3.2.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O AKTÍVNOM OBČIANSTVE A PARTICIPACÍ	25
3.2.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ AKTÍVNEHO OBČIANSTVA A PARTICIPÁCIE ...	26
3.2.3 ZHRNUTIE	26
3.3 DIVERZITA A INKLÚZIA	27
3.3.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O DIVERZITE A INKLÚZIÍ	28
3.3.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ DIVERZITY A INKLÚZIE	29
3.3.3 ZHRNUTIE	29
3.4 DIGITALIZÁCIA	29
3.4.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O DIGITALIZACÍ	29
3.4.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ DIGITALIZÁCIE	31
3.4.3 ZHRNUTIE	31
3.5 ENVIRONMENTÁLNA UDRŽATEĽNOSŤ	32
3.5.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O ENVIRONMENTÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI	32

3.5.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ ENVIRONMENTÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI	34
3.5.3 ZHRNUTIE	34
3.6 IMPLEMENTÁCIA A ADMINISTRÁCIA PROGRAMU	34
3.6.1 ZAPOJENIE SA DO PROGRAMU A SKÚSENOSTI PARTICIPANTOV	35
3.6.2 BARIÉRY V ZAPOJENÍ SA DO PROGRAMU	39
3.6.3 YOUTHPASS	41
3.6.4 ZHRNUTIE	42
4 DISKUSIA.....	43
4.1 LIMITY	48
4.2 PRÍNOSY	48
5 ZÁVER	49
6 RAY SOC	50
6.1 VÝSKUMNÉ CIELE A OTÁZKY	50
6.1.1 VÝSKUMNÁ VZORKA	51
6.2 VÝSLEDKY	51
6.2.1 VPLYV PROGRAMU	52
6.2.2 VPLYV PROGRAMU NA PROGRAMOVÉ PRIORITY	52
6.3.3 IMPLEMENTÁCIA PROGRAMU	53
6.3 DISKUSIA	57
POUŽITÁ LITERATÚRA	59

Zoznam grafov a tabuliek

Graf č. 1 Percentuálne zobrazenie bydliska počas projektu/aktivity.....	12
Graf č. 2 Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého alebo aktuálneho vzdelania.....	13
Graf č. 3 Percentuálne zobrazenie aspirácií na vzdelanie.....	14
Graf č. 4 Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého vzdelania matky alebo zákonnej zástupkyne.....	15
Graf č. 5 Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého vzdelania otca alebo zákonného zástupcu.....	16
Graf č. 6 Percentuálne zobrazenie odpovedí k položke „Ktorý z opisov sa najviac hodí na to, čo ste robili v čase projektu/aktivity?“.....	17
Graf č. 7 Percentuálne zobrazenie dôvodov, ktoré viedli PP a YWM k účasti na projekte/aktivite.....	18
Graf č. 8 Percentuálne zobrazenie toho, ako sa o projekte/aktivite dozvedeli PP a YWM.....	18
Graf č. 9 Percentuálne zobrazenie odpovedí PP k položke „V projekte som sa naučil/a niečo o...“.....	20
Graf č. 10 Percentuálne zobrazenie zlepšenia schopností prostredníctvom projektu u PP.....	21
Graf č. 11 Percentuálne zobrazenie všeobecne získaných vedomostí počas aktivity u YWM.....	22
Graf č. 12 Percentuálne zobrazenie zlepšenia v schopnostiach u PP z pohľadu PT.....	23
Graf č. 13 Percentuálne zobrazenie vnímaného vplyvu aktivity/projektu na sieť/organizáciu u všetkých troch skupín participantov.....	24
Graf č. 14 Percentuálne zobrazenie skúmaných vedomostí počas projektu, označené PT.....	26
Graf č. 15 Percentuálne zobrazenie odpovedí PP, YWM a PT na Likertovej škále od 0 (vôbec) po 10 (veľmi) k výroku „V projekte/aktivite som pozoroval alebo zažíval prekážky v inklúzií“	27
Graf č. 16 Percentuálne zobrazenie adresovaných tém projektu podľa PT verus PP v oblasti diverzity a inklúzie.....	28
Graf č. 17 Percentuálne zobrazenie adresovaných tém projektu podľa PT verus YWM v oblasti diverzity a inklúzie.....	28
Graf č. 18 Percentuálne zobrazenie obsiahnutých tém projektu podľa PP verus PT v oblasti digitalizácie.....	30
Graf č. 19 Percentuálne zobrazenie preskúmaných tém v projekte/aktivite podľa YWM verus PT v oblasti digitalizácie.....	30

Graf č. 20	<i>Percentuálne zobrazenie naučených tém v súvisi s trvalo udržateľným rozvojom z pohľadu PP verus PT.....</i>	32
Graf č. 21	<i>Percentuálne zobrazenie skúmaných tém počas projektu/aktivity z pohľadu YWM verus PT o trvalo udržateľnom rozvoji.....</i>	33
Graf č. 22	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam „Aké ľahké pre vás bolo...“; ktoré súviseli so zapojením sa do projektu u PP na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) .....</i>	35
Graf č. 23	<i>Percentuálne zobrazenie vnímanej skúsenosti s participáciou, vnímaného vplyvu nedávnych svetových kríz na skúsenosť a projekt u PP na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) .....</i>	36
Graf č. 24	<i>Percentuálne zobrazenie k otázkam, ktoré skúmali vnímanú blízkosť k Európe pre a po projekte u PP.....</i>	36
Graf č. 25	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam „Aké ľahké pre vás bolo...“; ktoré súviseli so zapojením sa do projektu u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) .....</i>	37
Graf č. 26	<i>Percentuálne zobrazenie vnímanej skúsenosti s participáciou, vnímaného vplyvu nedávnych svetových kríz na skúsenosť a aktivitu u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) .....</i>	37
Graf č. 27	<i>Percentuálne zobrazenie k otázkam, ktoré skúmali vnímanú blízkosť k Európe pre a po aktivite u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“).....</i>	38
Graf č. 28	<i>Percentuálne zobrazenie intenzity vplyvu nedávnych svetových kríz na projekt a aktívneho zapojenia lokálnej komunity z pohľadu PT na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) .....</i>	38
Graf č. 29	<i>Percentuálne zobrazenie konkrétnych bariér pri dosiahnutí svojho potenciálu u PP.....</i>	49
Graf č. 30	<i>Percentuálne zobrazenie dôvodov diskriminácie u PP, YWM a PT.....</i>	40
Graf č. 31	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí na Likertovej škále 0 („úplne nezmyselné“) po 10 („veľmi zmyselné“) k otázke „Aký užitočný bol podľa vašich skúseností proces Youthpass reflexie?“ u PP a YWM.....</i>	41
Graf č. 32	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí na Likertovej škále od 0 („úplne nezmyselné“) po 10 („veľmi zmyselné“) na otázku „Do akej miery vám podľa vašich skúseností pomohol certifikát Youthpass?“ u PP a YWM.....</i>	42
Graf č. 33	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa implementácie programu u skupiny VOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“).....</i>	54
Graf č. 34	<i>Percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny VOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“).....</i>	55
Graf č. 35	<i>Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa implementácie programu u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“).....</i>	55

Graf č. 36 *Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa skupinovej dynamiky a rozloženia úloh u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“) 56*

Graf č. 37 *Percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“).....56*

1 ÚVOD

Research-based analysis and monitoring of Erasmus+ (RAY MON) má za cieľ preskúmať široký rozsah aspektov programu Erasmus+. Základom práce siete RAY (Research-based Analysis and Monitoring of European Youth Programmes) sú rôzne monitorovacie projekty európskych programov pre mládež. RAY ponúka jedinečný dlhodobý výskum neformálneho vzdelávania a medzinárodnej spolupráce s mládežou v Európe, boj za politiku a prax, ktorá je založená na dôkazoch a zvýšené uznanie práce s mládežou. V tejto štúdií sa budeme zaoberať dátami generácie Erasmus+ na roky 2021-2027. Súčasné programové priority (participácia na demokratickom živote a občianska angažovanosť, sociálna diverzita a inklúzia, digitalizácia a podpora environmentálnej udržateľnosti) (Európska komisia, 2021) nám dokážu poskytnúť ideálnu optiku na preukázanie prínosu dát pre mládežnícke politiky ako aj prax, ktorá je založená na dôkazoch. Takisto dokážu poukázať na obmedzenia, ktorým čelia nie len výskumy RAY, ale aj mládež.

1.1 RAY NETWORK

V roku 2008 bola založená sieť RAY s cieľom prispieť k zabezpečeniu kvality a rozvoju kvality pri implementácii programu European Union's Youth in Action (2007-2013). Počiatoční partneri siete vyvinuli prvé štandardné prieskumy pre účastníkov projektov a projektové tímy, ktoré boli ďalej vylepšené na začiatku ďalšej generácie programu Erasmus+ (ďalej E+) (2014-2020). Ako súčasť hlavného výskumného projektu siete o analýze a monitorovaní Erasmus+ Youth (RAY-MON) založeného na výskumnej analýze boli prieskumy prvýkrát od založenia siete prepracované. Tak sa stalo na začiatku súčasnej generácie programu (2021-2027). Výskumný projekt zahŕňa všetkých 34 partnerov siete, avšak táto práca je zameraná na dáta zo Slovenskej republiky.

1.2 ERASMUS+

Erasmus+ je aktuálny európsky program v oblastiach vzdelávania, výcviku, mládeže a športu na obdobie 2021-2027, ktorý podporuje nie len jednotlivcov, ale aj organizácie. Vzdelávanie, výcvik, mládež a šport sú kľúčové oblasti, ktoré podporujú občanov v osobnom a profesijnom vývine. Zmysluplná participácia v demokratickej spoločnosti, interkultúrne pochopenie a úspešný prechod na trh práce si vyžadujú podporu práve vo vysokej kvalite, inkluzívnom vzdelávaní a výcviku, ako aj informálnom a neformálnom učení. Všetky spomenuté aspekty poskytujú participantom všetkých vekových kategórií kvalifikáciu a potrebné zručnosti.

Prioritami programu na roky 2021-2027 sú inklúzia, digitalizácia, klimatická udržateľnosť a demokratická participácia. Cieľom programu je byť viac inkluzívny cez zlepšovanie participácie medzi ľuďmi, ku ktorým sa ťažko dostáva. Taktiež zvyšovaním zapojenia menších organizácií, konkrétne nováčikovských organizácií a organizácií, ktoré sú komunitne založené, ktoré pracujú priamo s ľuďmi s menej príležitosťami. Program môže zmysluplne prispieť stimuláciou inovácií a preklenutím európskych vedomostí rozvíjaním

digitálnych zručností a kompetencií v oblastiach ako je napr. boj proti klimatickým zmenám, zelená energia, umelá inteligencia, robotika alebo dátová analýza. Spomenuté zručnosti a kompetencie sú nevyhnutné pre rast a súdržnosť Európy. V rámci klimatickej udržateľnosti, program usiluje o uhlíkovú neutralitu promováním udržateľných foriem transportu a viac environmentálne zodpovedného správania. Projektové aktivity sú cielene navrhované s myšlienkou na životné prostredie. Výzva nastáva v participácií na demokratickom dianí a nízkej znalosti a uvedomelosti o európskych záležitostiach a ich vplyvom na občanov. Posilňovanie európskej identity a participácie mládeže je nesmierne dôležité pre budúcnosť, keďže mnohí sa stretávajú s ťažkosťami pri aktívnom participovaní v ich komunitách alebo v európskom politickom a sociálnom živote. Tento problém je riešiteľný praktikami neformálneho učenia, ktoré cielia na zdokonaľovanie zručností a kompetencií mládeže ako aj ich aktívne občianstvo.

Program podporuje príležitosti mobility pre všetkých (Kľúčová akcia 1), s perspektívou celoživotného vzdelávania. Práve mobilita, teda cestovanie za vedomosťami do inej krajiny, môže hrať dôležitú rolu pri vývoji kultúrneho porozumenia, jazykových schopností, pochopenie iných pedagogických systémov a pri vývoji silnejšieho pocitu spolupatričnosti s rovesníkmi. Program taktiež investuje do kooperačných projektov (Kľúčová akcia 2) a činností rozvoja politiky (Kľúčová akcia 3), pri ktorých organizácie získavajú skúsenosti v medzinárodnej kooperácii, posilňujú sa im kapacity, produkujú inovatívne prístupy a môžu si vymieňať dobrú prax a budovať siete.

Erasmus+ má v praxi pozitívny vplyv na profesionálny, sociálny, edukačný a osobný rozvoj. Môže zlepšiť zamestnateľnosť, prispieť k novým znalostiam a zručnostiam, posilniť sebadôveru a nezávislosť, podporiť otvorenie nových obzorov myslenia, inováciu, podnikavosť, toleranciu a pochopenie voči iným ľuďom (Európska komisia, 2023).

1.3 VÝSKUMNÝ PRÍSTUP A AKTIVITY

Štúdia sa zakladá na jednej z niekoľkých výskumných aktivít siete RAY, ktorou je dlhodobý dotazníkový online prieskum. Tento prieskum sa realizuje na troch skupinách – projektový participant, projektové tímy, skupina mobility pracovníkov s mládežou. Každá skupina obdržala dotazník v online formáte, kde ho individuálne vyplňali. Za spracovanie medzinárodných dát partnerských krajín je zodpovedná sieť RAY, avšak, národné dáta distribuovala jednotlivým partnerským krajinám.

1.4 KONCEPT ŠTÚDIE

Štúdia má za primárny zámer preskúmať všeobecný vplyv programu E+, aj vplyv so zameraním na priority programu. Výsledky výskumu prinášajú dôkazy, ktoré môžu byť využité na nastavenie ďalšieho programového obdobia a zároveň pomáhajú pochopiť a rozvíjať samotné programy pre mládež. Aj predchádzajúce medzinárodné a národné výskumné správy siete RAY a NA E+ pre mládež a šport poukazujú na pozitívny vplyv na mladých ľudí, pracovníkov s mládežou a lokálne komunity.

1.4.1 ZÁMERY A CIELE

Cieľom tohto výskumného projektu je prispieť k zabezpečeniu kvality a rozvoju kvality pri implementácii programu E+ (2021-2027), k rozvoju mládežníckej politiky založenej na dôkazoch a výskumoch a praxi práce s mládežou a takisto k lepšiemu pochopeniu vzdelávacej mobility mládežníckej oblasti.

Hlavnými cieľmi tohto výskumného projektu sú:

- preskúmať účinky projektov financovaných prostredníctvom programu Erasmus+ Youth na účastníkov projektu, projektové tímy, ich komunity, siete a organizácie;
- študovať profily účastníkov projektu, projektových partnerstiev a projektových tímov na individuálnej a organizačnej úrovni;
- analyzovať prístup k programu Erasmus+ Youth z pohľadu mladých ľudí, ako aj orgánov, skupín, sietí a organizácií v sektore mládeže;
- preskúmať implementáciu programu Erasmus+ Youth z pohľadu kľúčových zainteresovaných strán programu na úrovni projektu, ako aj samotného programu.

1.5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY

Základné výskumné otázky projektu:

- Aké sú účinky mládežníckych projektov Erasmus+ na účastníkov projektu a projektové tímy, na ich skupiny/siete/organizácie a na ich komunity?
- Aké je prostredie mládežníckych projektov Erasmus+, so zameraním na prístup a implementáciu programu, individuálne a organizačné profily aktérov a rozvoj, implementáciu a podporu projektov?
- Ako môžu zistenia tohto výskumného projektu posilniť implementáciu programu Erasmus+ Youth a podporiť rozvoj mládežníckej politiky a praxe založenej na dôkazoch?

Podporné výskumné otázky:

- Aké sú účinky účasti na projektoch Erasmus+ Youth na rozvoj kľúčových kompetencií účastníkov projektu a projektových tímov?
- Aké sú účinky účasti na projektoch Erasmus+ Youth na vzdelávacie a profesionálne dráhy účastníkov projektu a členov projektových tímov?
- Aké sú účinky projektov Erasmus+ Youth na kompetencie a postupy pri práci s mládežou a vedúcich skupín zapojených do programu?
- Ako a do akej miery prispievajú projekty Erasmus+ Youth k cieľom a prioritám programu?
- Ako sa líšia účinky medzi rôznymi formátmi a typmi vzdelávacej mobility, ako aj rôznymi úlohami v aktivitách vzdelávacej mobility?
- Aké sú profily účastníkov projektu a aký to má vplyv na program?

2 DIZAJN VÝSKUMU

Výskumný dizajn je založený na viacjazyčných online dotazníkoch účastníkov projektu a vedúcich skupín. Tento prístup umožňuje preskúmať aktérov zapojených do aktivít/projektov vzdelávacej mobility financovaných prostredníctvom programu Erasmus+ niekoľko týždňov po skončení ich aktivity/projektu. Načasovanie uľahčuje premyslenejšiu a dôkladnejšiu reflexiu ich skúseností. Naskytá sa možnosť opýtať sa na počiatkové vnímanie účinkov ich zapojenia do aktivity/projektu vzdelávacej mobility, či už ako účastník projektu alebo člen projektového tímu. Participanti nemusia odpovedať na každú otázku. Niektoré otázky majú takisto výber viacerých odpovedí. Dotazníky boli distribuované cieľovým skupinám účastníkov a prispôbené jednotlivým skupinám.

2.1 VÝSKUMNÁ VZORKA

Výskumnú vzorku slovenských participantov tvorilo 564 ľudí (N = 564). Celková vzorka bola rozdelená na tri skupiny: projektoví participanti, projektové tímy, skupina mobility pracovníkov s mládežou.

Skupinu projektových participantov tvorilo 250 participantov (N = 250). Skupinu projektových tímov tvorilo 163 participantov (N = 163). A skupinu mobility pracovníkov s mládežou tvorilo 151 participantov (N = 151).

2.1.1 PROFILY PARTICIPANTOV

Skupina projektových participantov (ďalej „PP“) sa skladala zo 62,4% žien (N = 156), 30,8% mužov (N = 77), 0,4% nebinárnych ľudí (N = 1), 0,4% neistých (N = 1). A 0,8% participantov nechcelo uviesť (N = 2). Zvyšných 5,2 % neodpovedalo (N = 13).

Skupina projektových tímov (ďalej „PT“) pozostávala z 56,4% mládežníckych pracovníkov (N = 92), 29,4% mládežníckych lídrov (N = 48), 28,2% manažérov (N = 46), 24,5% školiteľov (N = 40), 12,9% administrátorov (N = 21), 10,9% iných pozícií (N = 18), 10,4% koučov (N = 17), 4,3% tvorcov politik (N = 7) a 0,6% výskumníkov (N = 1), ktorí implementovali projekty pre mládež alebo pracovníkov s mládežou. Skupina projektových tímov bola zastúpená 163 participantami (N = 163). Z nich bolo 47,9% mužov (N = 78), 44,8% žien (N = 73), 3,7% tých, ktorí nechceli uviesť (N = 6), 1,2% neistých (N = 2), 0,6% nebinárnych (N = 1), a napokon 0,6% tých, čo uviedli iné (N = 1).

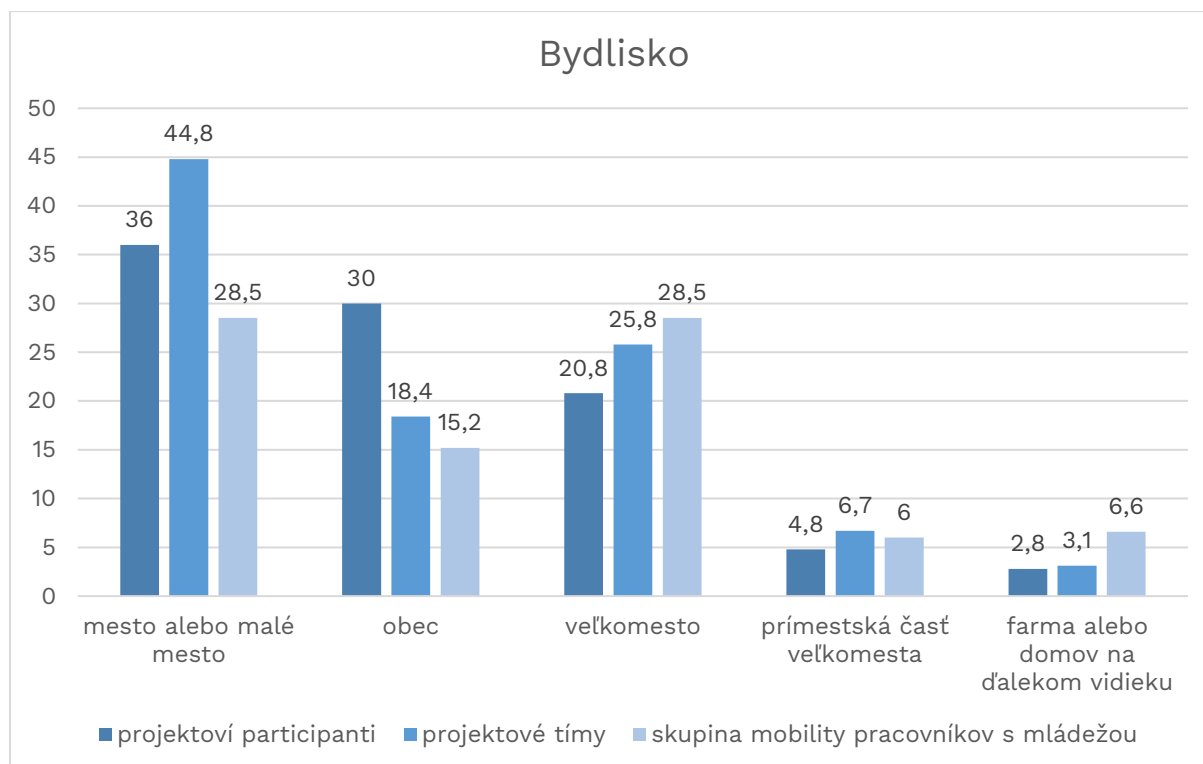
Skupina mobility pracovníkov s mládežou (ďalej „YWM“ – youth mobility workers) pozostávala zo 151 participantov (N = 151). Z toho sa 76,2% v minulosti zúčastnili na podobných európskych aktivitách (N = 115). Zo skupiny sa 59,6% identifikuje ako ženy (N = 90), 31,8% ako muži (N = 48), 4% ako iné (N = 6), 2,6% ako genderfluid (N = 4), 1,3% ako transrodový ľudia (N = 2) a 0,7% nebinárni ľudia (N = 1).

V grafoch uvedených nižšie možno nájsť rozdelenie participantov podľa bydliska, najvyššieho dosiahnutého vzdelania, aspirácií na vzdelanie, najvyššieho dosiahnutého vzdelania matky alebo otca, aktivity počas

realizácie projektu, dôvodov účasti a podľa spôsobu ako sa o projekte dozvedeli.

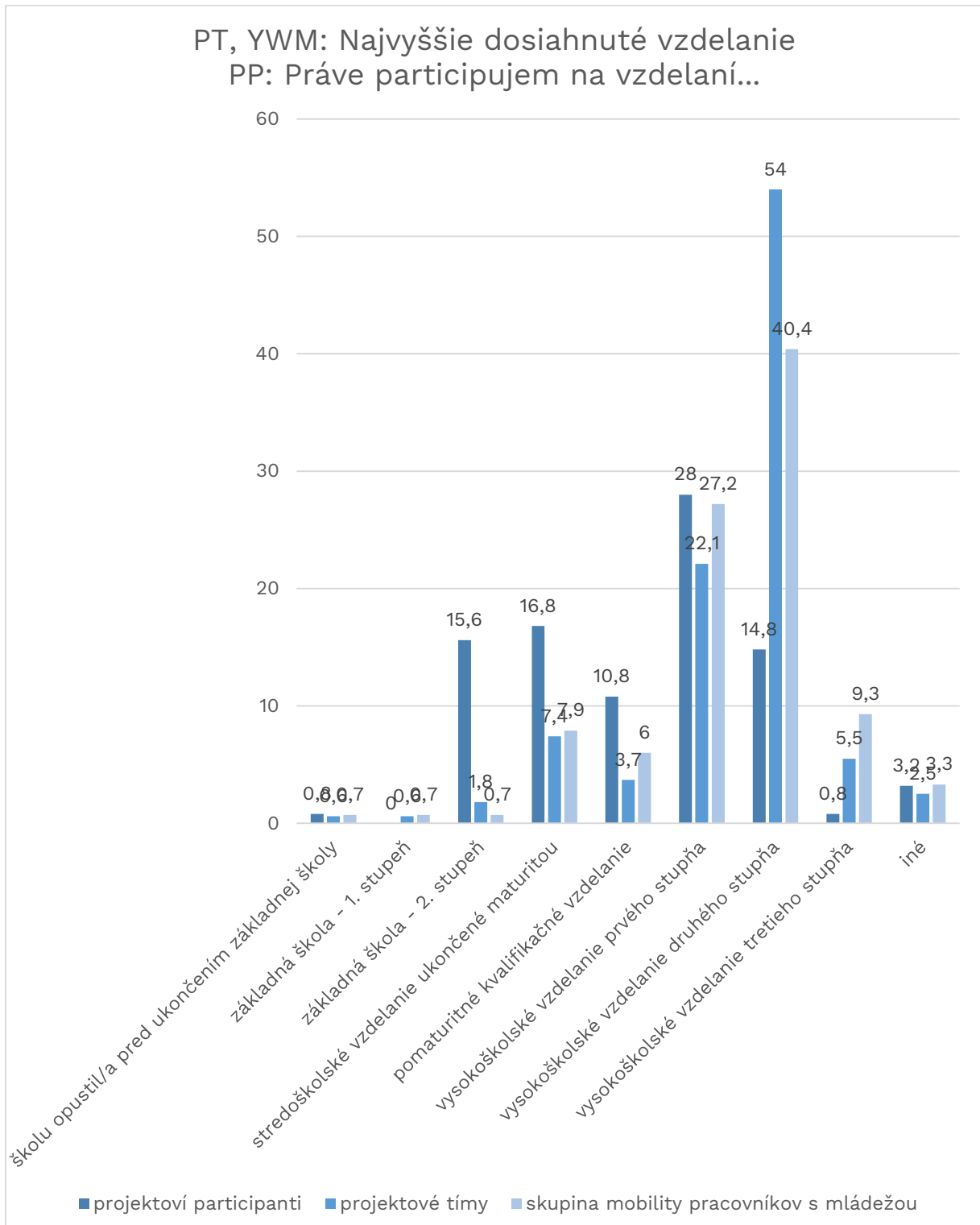
Graf č. 1

Percentuálne zobrazenie bydliska počas projektu/aktivity

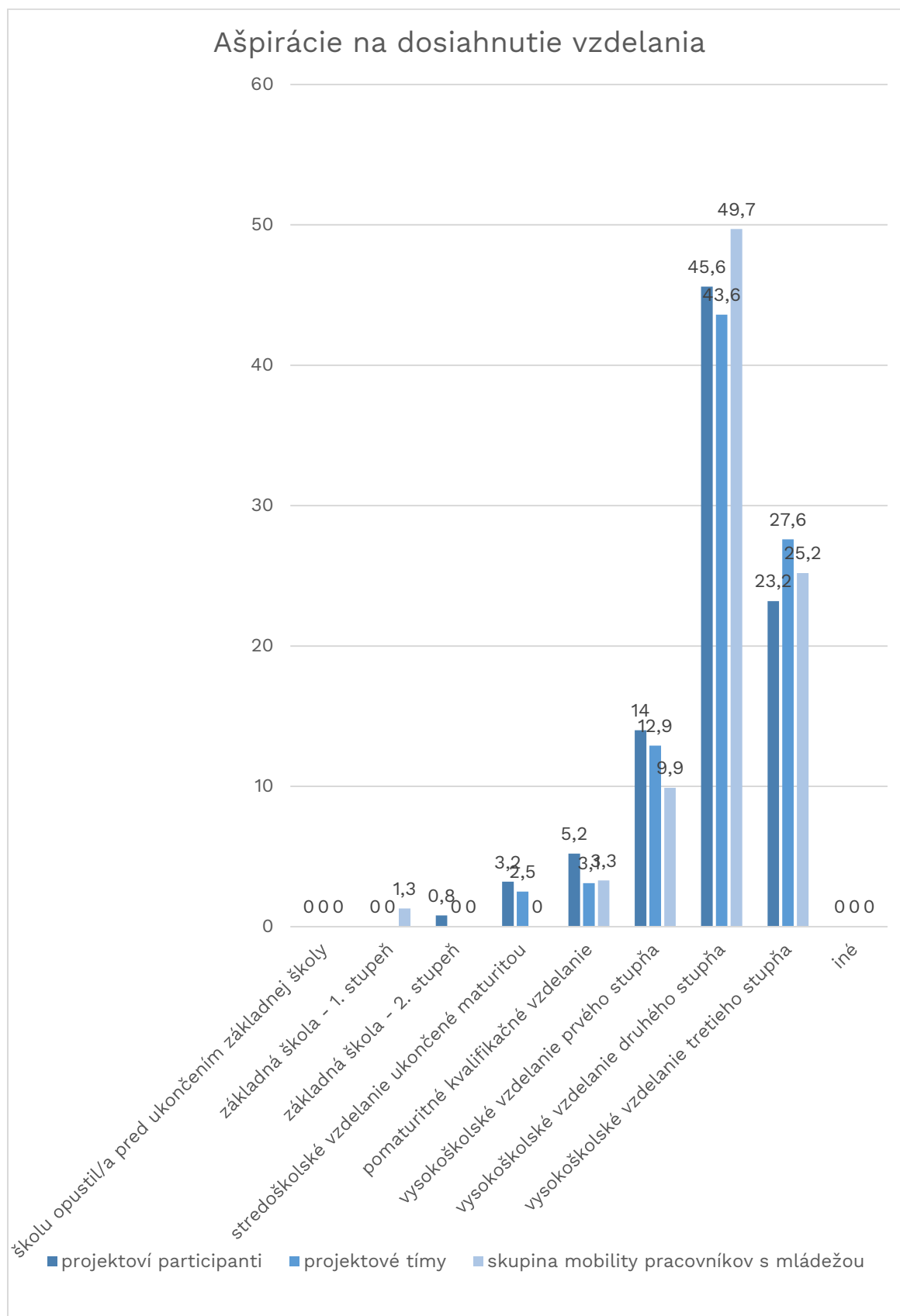
Graf č. 2

Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého alebo aktuálneho vzdelania

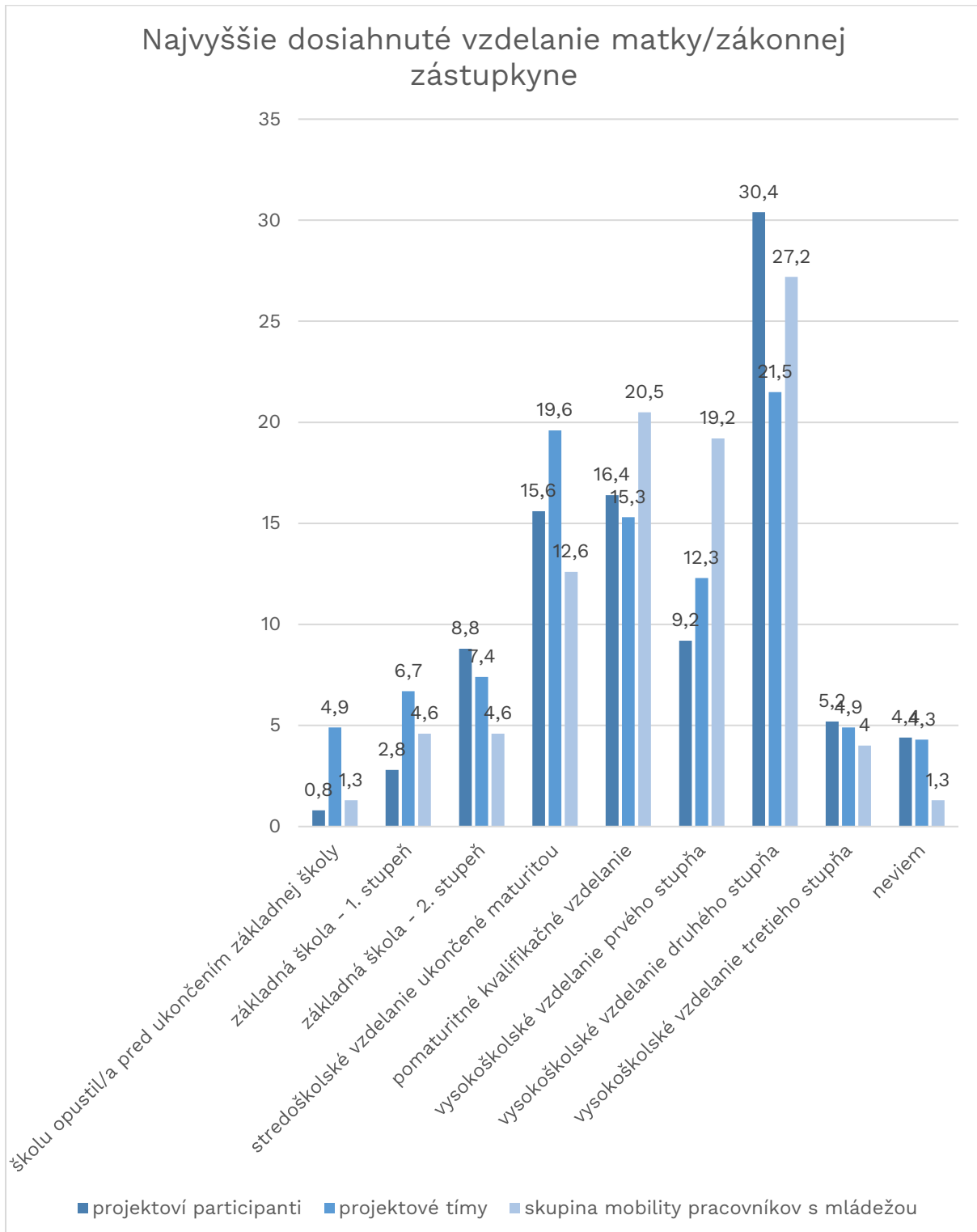
Graf č. 3

Percentuálne zobrazenie ašpirácií na vzdelanie

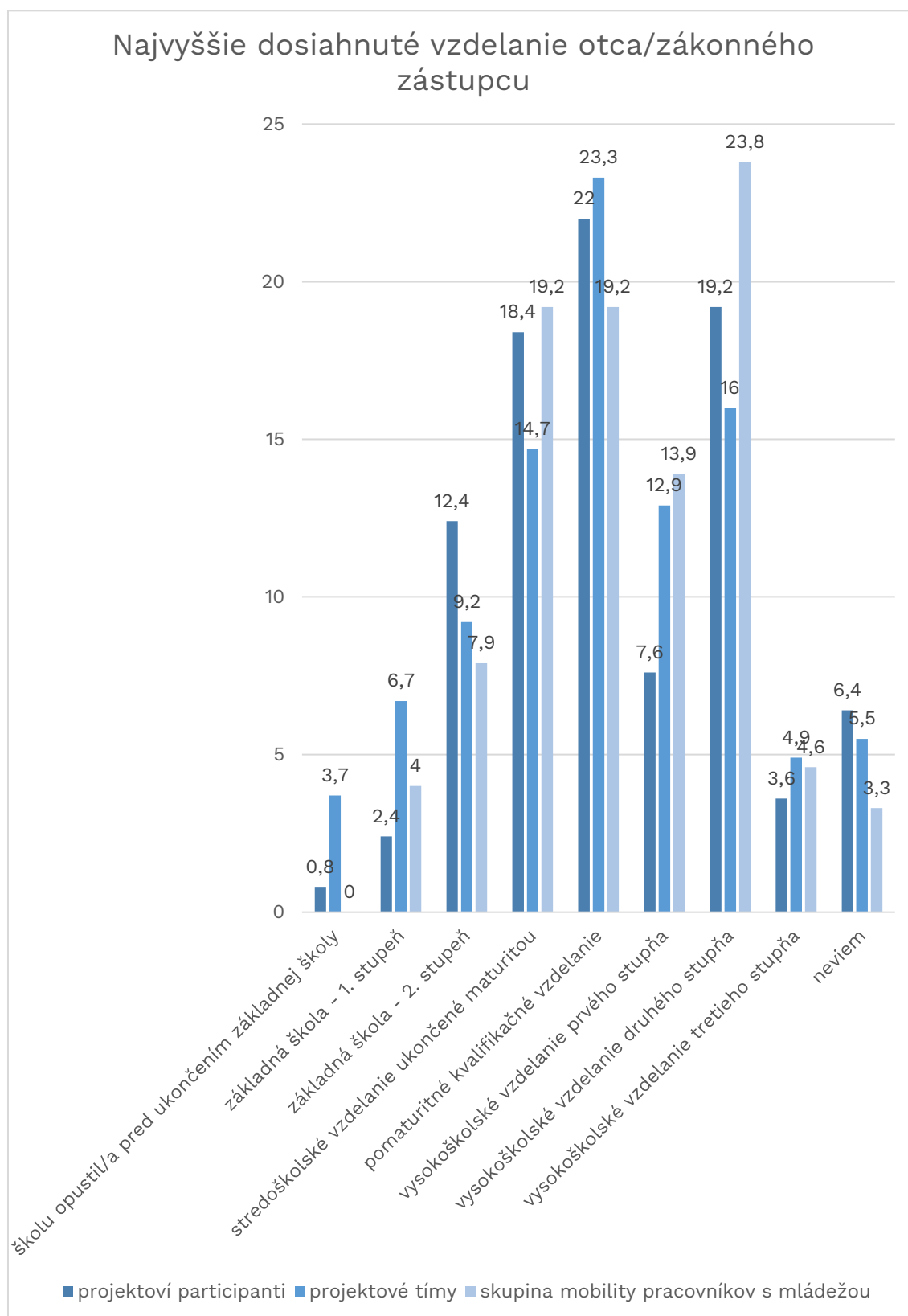
Graf č. 4

Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého vzdelania matky alebo zákonnej zástupkyne

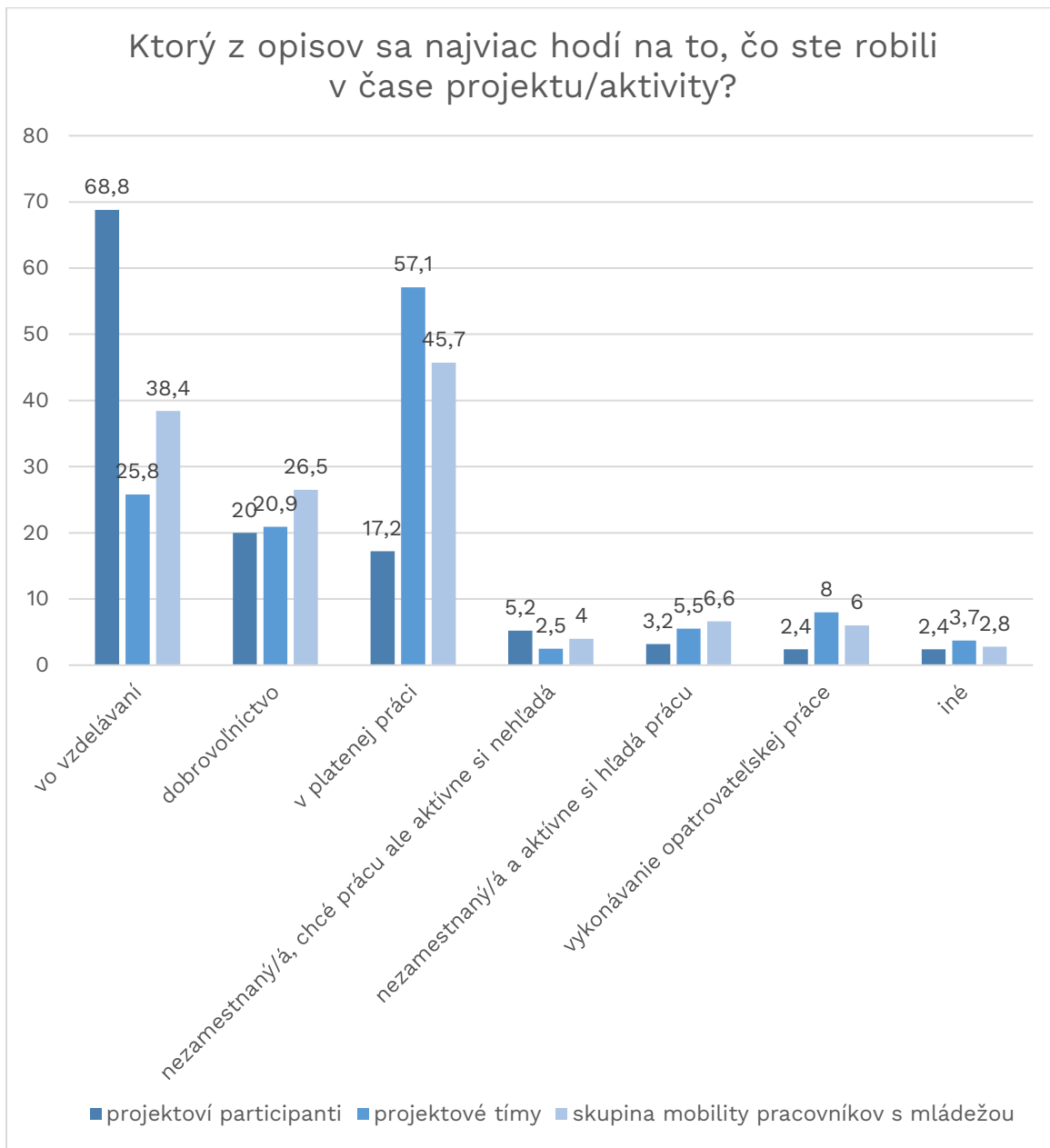
Graf č. 5

Percentuálne zobrazenie najvyššieho dosiahnutého vzdelania otca alebo zákonného zástupcu

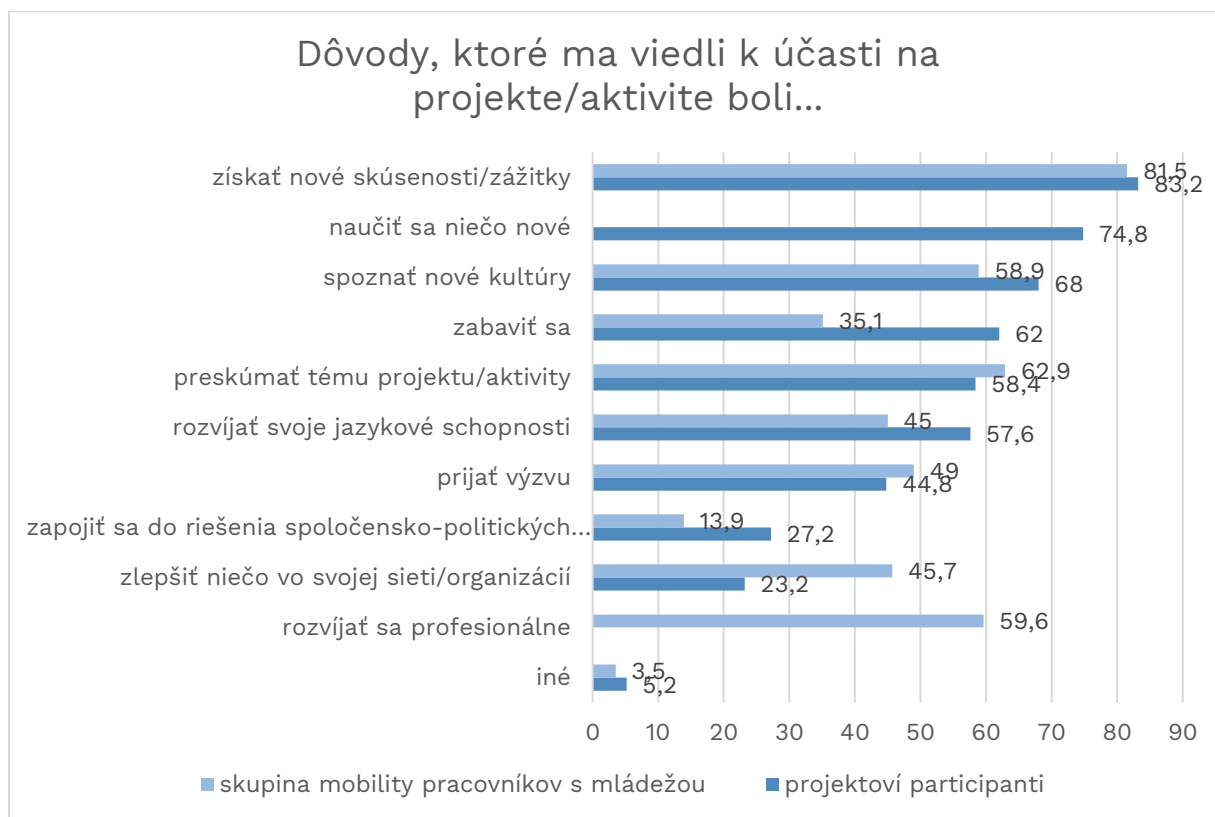
Graf č. 6

Percentuálne zobrazenie odpovedí k položke „Ktorý z opisov sa najviac hodí na to, čo ste robili v čase projektu/aktivity?“

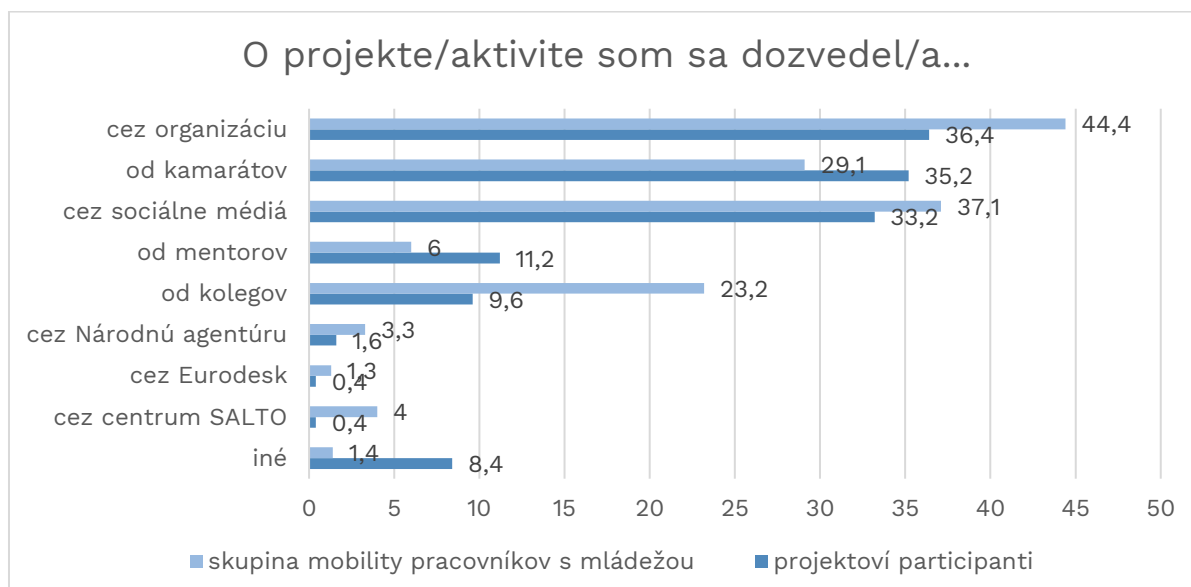

Graf č. 7

Percentuálne zobrazenie dôvodov, ktoré viedli PP a YWM k účasti na projekte/aktivite

Graf č. 8

Percentuálne zobrazenie toho, ako sa o projekte/aktivite dozvedeli PP a YWM

2.1.4 ZHRNUTIE

Medzi participantami bola viac ako polovica žien. Muži prevažovali ženy iba v skupine PT. Sumarizované dáta nám umožňujú vytvoriť obraz o typickom profile jednotlivých účastníkov v rámci skupín.

Typický profil PP: žena, býva v meste alebo malom meste, má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa resp. bakalárske, jej matka alebo zákonná zástupkyňa má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, jej otec alebo zákonný zástupca má dosiahnuté pomaturitné kvalifikačné vzdelanie a počas projektu sa stále vzdelávala.

Typický profil PT: muž, býva v meste alebo malom meste, má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, matka alebo zákonná zástupkyňa má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, otec alebo zákonný zástupca má dosiahnuté pomaturitné kvalifikačné vzdelanie a počas projektu bol v platenej práci.

Typický profil YWM: žena, žije v meste alebo malom meste, má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, matka alebo zákonná zástupkyňa má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, otec alebo zákonný zástupca má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a počas projektu bol v platenej práci.

Možno vidieť, že profily účastníkov jednotlivých skupín sú veľmi podobné, zhodné v dosiahnutom vzdelaní samotných participantov i ich zákonných zástupcov. Špecificky dominujú vo vedúcich pozíciách muži. Kým jednotliví účastníci programu sa sústavne pripravujú na budúce povolanie, tak účastníci vo vedúcich alebo manažérskych pozíciách sú pracujúci. Vzhľadom k tomu, že skupina YWM sú zväčša pracujúci, medzi ich primárne zámery účasti na projekte/aktivite patrí profesionálny rozvoj.

3 VÝSLEDKY

3.1 VPLYV PROGRAMU

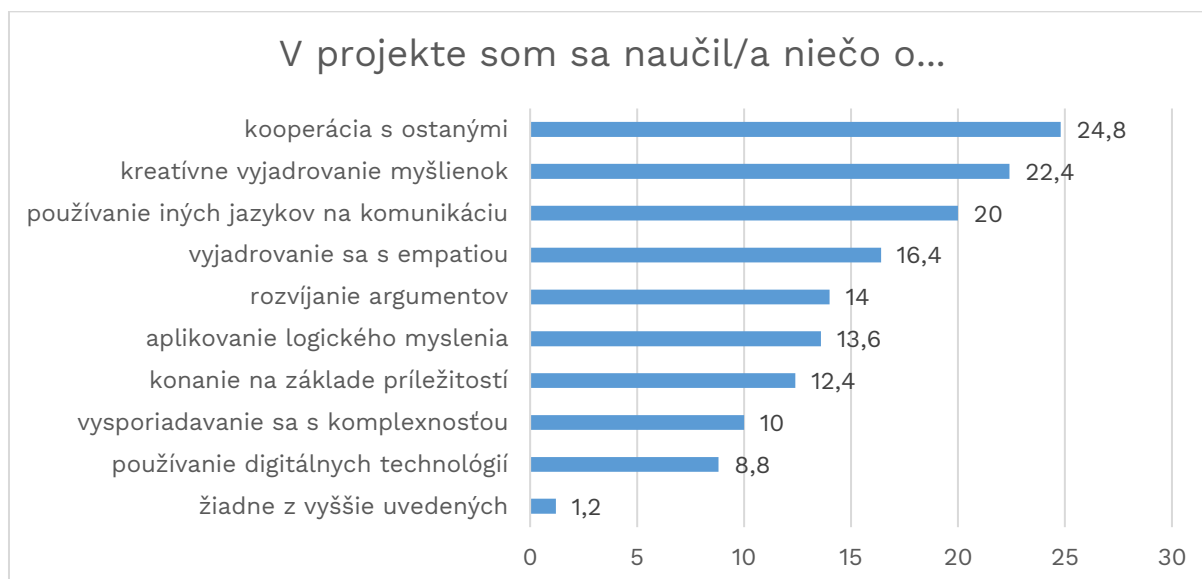
Táto kapitola skúma rozvoj vedomostí, zručností a osobnostných atribútov prostredníctvom programov Erasmus+ a súvisí s cieľom programu preskúmať účinky projektov/aktivít na PP, YWM a PT a ich komunity a siete. Takisto sa sústreďuje na vnímaný vplyv programov na organizácie a siete participantov.

3.1.1 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE PP

U PP sa najvýraznejšie ukázal vplyv na kompetenciu kooperovať s ostatnými, ale aj na kreatívne vyjadrovanie myšlienok a používanie cudzieho jazyka. V grafe č. 9 je percentuálne zobrazenie odpovedí projektových participantov k položke „V projekte som sa naučil/a niečo o...“.

Graf č. 9

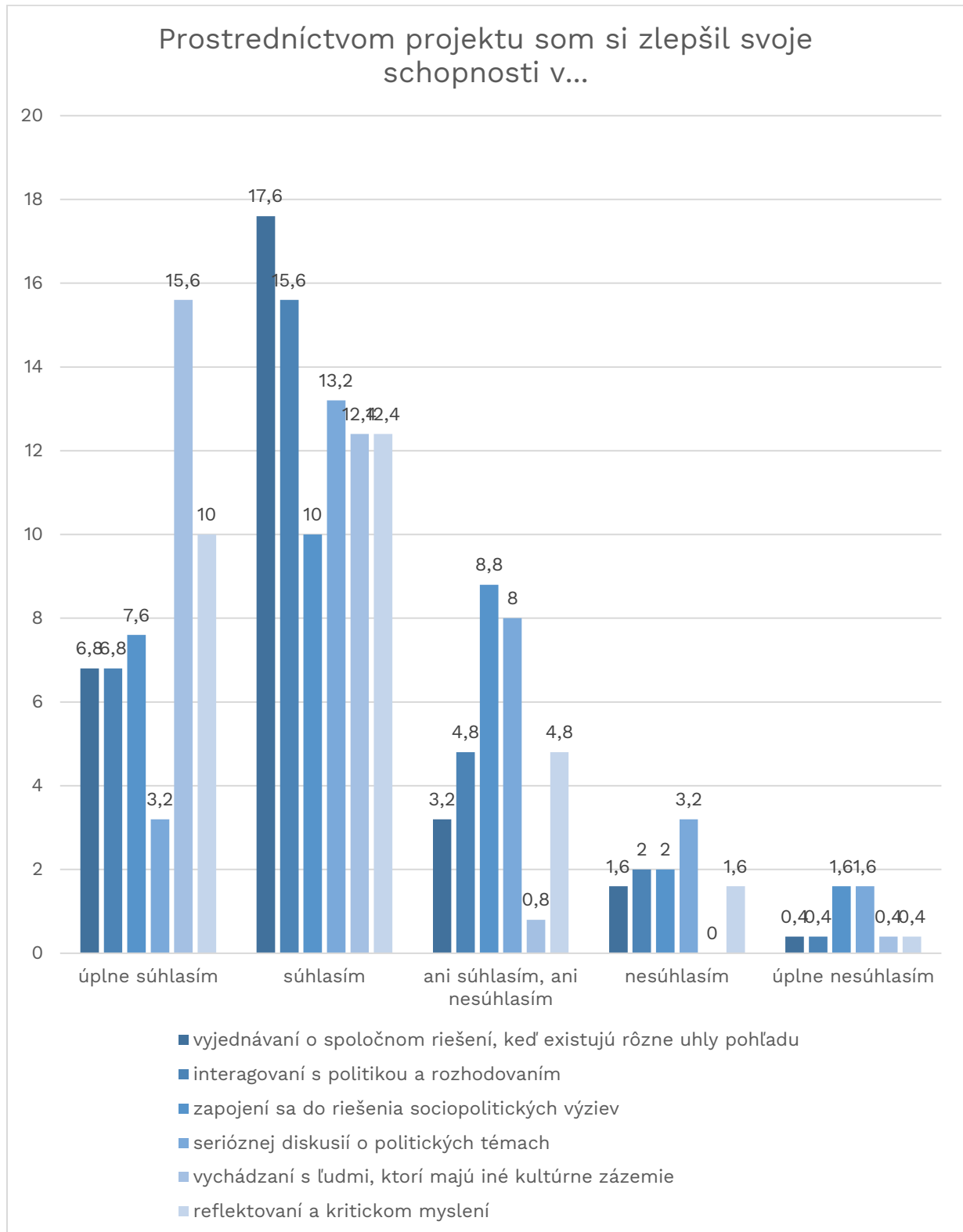
Percentuálne zobrazenie odpovedí PP k položke „V projekte som sa naučil/a niečo o...“

Z PP sa takmer 25% vyjadrilo, že po projekte oceňujú kultúrnu diverzitu a súcitia s ostatnými viac ako pred projektom. V grafe č. 10 je percentuálne zobrazenie odpovedí PP k položkám, ktoré skúmali ich pohľad na vlastné schopnosti, ktoré sa prostredníctvom projektu zlepšovali.

Graf č. 10

Percentuálne zobrazenie zlepšenia schopností prostredníctvom projektu u PP

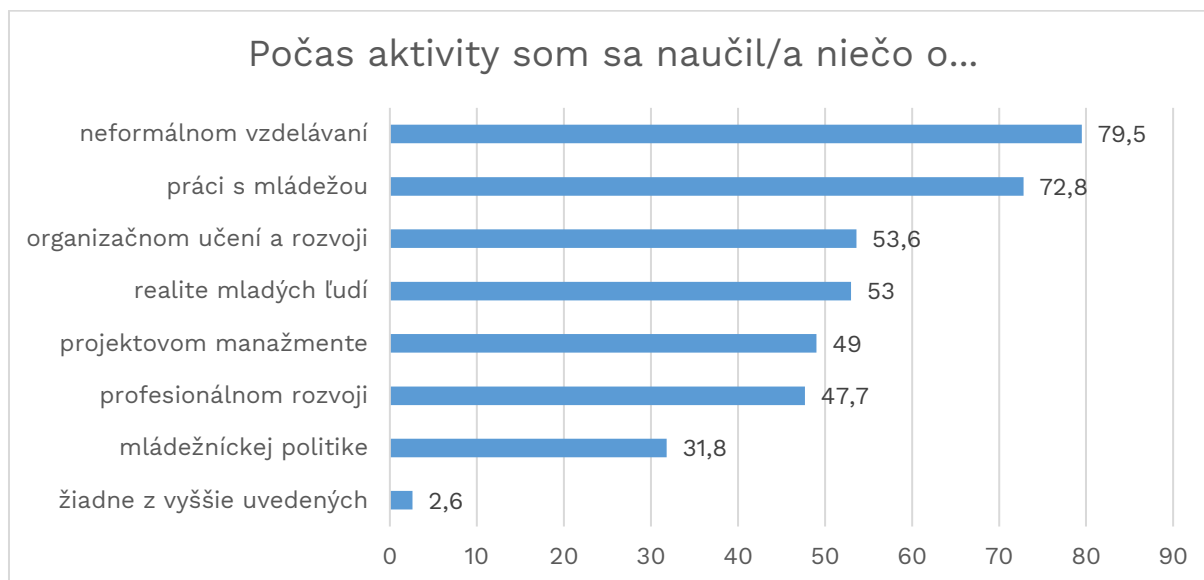
PP uviedli, že po projekte sa 22,8% cítilo viac sebavedomých a 20% sa cítilo viac samostatných ako pred projektom.

3.1.2 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE YWM

V grafe č. 11 je percentuálne zobrazenie všeobecne získaných vedomostí počas aktivity u YWM.

Graf č. 11

Percentuálne zobrazenie všeobecne získaných vedomostí počas aktivity u YWM

YWM takisto uviedli, že sa naučili niečo o posilnení postavenia mládeže (67,5%), rovesníckom učení (54,3%), orientácií na potreby (40,4%) a sústredenosti na žiaka (32,5%).

Zo skupiny 84,7% označilo, že sa im zmysluplne rozvinuli siete kontaktov. Takisto sa 88,1% vyjadrilo, že sa im ujasnilo, ktoré kompetencie chcú rozvíjať ďalej a 90,7% sa naučilo viac o podporovaní neformálneho vzdelávania v práci s mládežou. O posilňovaní práce s mládežou sa naučilo 80,8%. V rámci zručností sa zo skupiny YWM 84,1% zlepšilo v schopnosti posilňovať medzinárodné dimenzie vo svojej práci s mládežou, 84,8% sa zlepšilo v posilňovaní diverzity vo svojej práci s mládežou a 74,1% sa zlepšilo v zvládaní nejednoznačností a napätia vo svojej práci s mládežou.

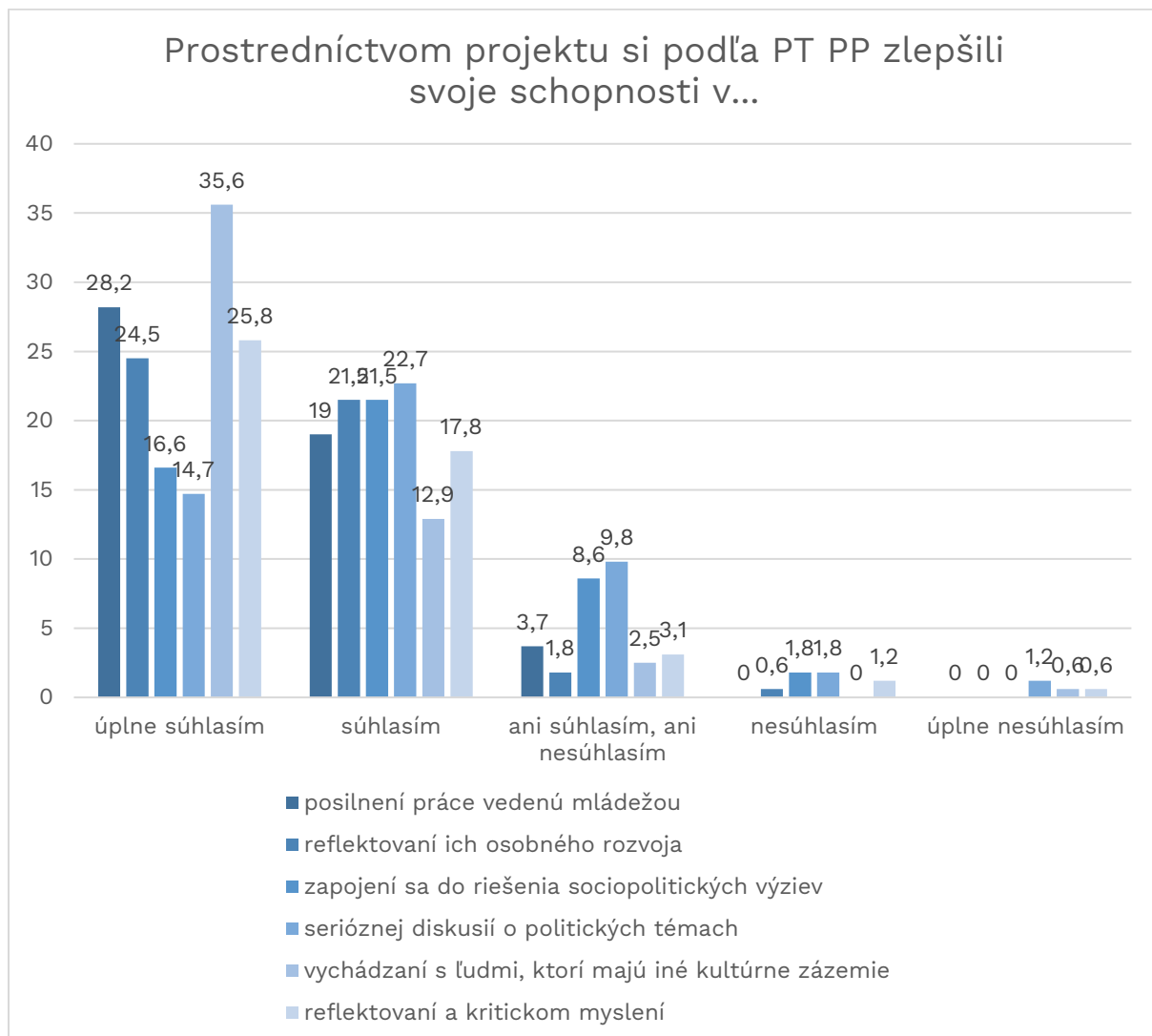
3.1.3 VPLYV PROGRAMU NA KOMPETENCIE PT

PT sa vyjadrili, že PP sa naučili v projekte najmä o neformálnom vzdelávaní (43,6%), práci s mládežou (31,9%), realite mladých ľudí (30,7%), organizačnom učení a rozvoji (25,2%), profesionálnom rozvoji (23,3%), projektovom manažmente (20,9%) a mládežníckej politike (16,6%). Projekt sa takisto dotkol tém ako posilnenie postavenia mládeže (35%), rovesnícke učenie (33,7%), orientácia na potreby (26,4%) a sústredenosť na žiaka (22,7%).

V grafe č. 12 nájdete percentuálne zobrazenie zlepšenia v schopnostiach PP, ktoré boli označené PT.

Graf č. 12

Percentuálne zobrazenie zlepšenia v schopnostiach u PP z pohľadu PT

Z PT 44,2% označilo, že sa cíti po projekte viac sebavedomých, 41,1% označilo, že sa cíti viac samostatných a 46,6% označilo, že sú lepší v pociťovaní empatie s ostatnými.

V rámci zlepšenia v práci s mládežou sa 45,4% zo skupiny PT vyjadrilo, že sa vie lepšie vysporiadať s nejednoznačnosťami a napätím a 46,6% sa vyjadrilo, že sú lepší v posilňovaní diverzity vo svojej práci s mládežou. 41,1% z PT označilo, že sa zlepšilo v posilňovaní medzinárodných dimenzií v mládežníckej práci.

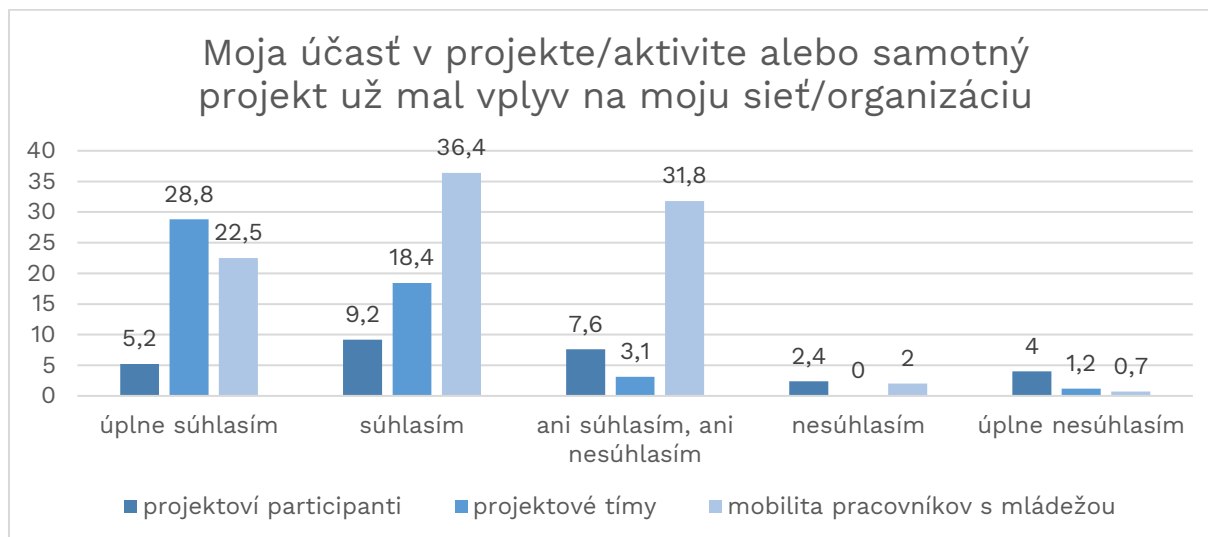
Sieťovanie kontaktov sa rozšírilo u 39,9% zo skupiny PT, 42,3% si uvedomilo, ktoré z ich kompetencií chcú rozvíjať a 42,3 sa naučilo viac o podporovaní neformálneho vzdelávania v mládežníckej práci.

3.1.4 VPLYV PROGRAMU NA ORGANIZÁCIE/SIETE

V grafe č. 13 je percentuálne zobrazenie odpovedí k položke, ktorá skúmala či projekt alebo aktivita už mala nejaký vnímaný vplyv na sieť/organizáciu PP, PT a YWM.

Graf č. 13

Percentuálne zobrazenie vnímaného vplyvu aktivity/projektu na sieť/organizáciu u všetkých troch skupín participantov

V otvorenej otázke, ktorá sa pýtala na konkrétny vplyv programov, YWM odpovedali najmä tak, že pocítili vplyv v prenesení získaných aktivít priamo do praxe, spoznaní nových ľudí a vytvorení nových partnerstiev, ktoré ústia v prípadnú spoluprácu. Mnohí spomenuli nadobudnutie lepšieho sebavedomia a osobnostného rastu.

V tejto sekcii je dôležité podotknúť, že v rámci vplyvu na prácu s mládežou sa zo skupiny PT vyjadrilo 41,7%, že po projekte/aktivite cítia vplyv na svoju prácu s mládežou a v skupine YWM sa 76,2% takisto vyjadrilo pozitívne.

3.1.5 ZHRNUTIE

V skupine PP sa ukázalo, že vplyv na ich vedomosti je viditeľný najmä v oblastiach ako kooperácia s ostatnými, kreatívne vyjadrovanie myšlienok a používanie iných jazykov na komunikáciu. Vplyv na schopnosti sa ukázal najmä vo vyjednávaní o spoločnom riešení, keď existujú rôzne uhly pohľadu, interagovaní s politikou a rozhodovaním a vo vychádzaní s ľuďmi, ktorí majú iné kultúrne zázemie. Môžeme tak vidieť, že participanti zlepšili svoje komunikačné schopnosti na úrovni riešenia problémov, vyjednávania a komunikácie svojich zámerov v rámci regionálnej politiky. Tiež zlepšili svoje schopnosti komunikovať a spolupracovať s ľuďmi s iným kultúrnym zázemím. U menej ako tretiny sa po projekte zlepšilo vnímané sebavedomie a samostatnosť.

Skupina YWM si obohatila po aktivite vedomosti najmä o neformálnom vzdelávaní a práci s mládežou, tiež o organizačnom učení, rozvoji a realite mladých ľudí. Významne získavali vedomosti o posilnení postavenia mládeže a o rovesníckom učení. Skupina sa vyjadrila výrazne pozitívne k rozširovaniu svojich sietí kontaktov po aktivite, ako aj k ujasneniu kompetencií, ktoré chcú rozvíjať. Rovnako získali vedomostí o podpore neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a posilňovaní vedenia práce s mládežou. Medzi získanými zručnosťami boli výrazne pozitívne schopnosti posilňovať medzinárodné dimenzie, posilňovať diverzity a vysporiadať sa s napätými situáciami vo svojej práci s mládežou.

Skupina PT si najvýraznejšie rozšírila vedomosti o neformálnom vzdelávaní, znalostiach o práci s mládežou a o realite mladých ľudí. Svoje zručnosti si podľa PT skupina PP zlepšila najmä v serióznej diskusii o politických témach, posilnení vedenia práce s mládežou a reflektovaní či kritickom myslení. V skupine projektových tímov sa ukázalo, že takmer polovica sa po projekte zlepšila vo vnímanom sebavedomí, samostatnosti, práci s mládežou, zvládaní napätých situácií, posilňovaní diverzity a posilňovaní medzinárodných dimenzií. Viac ako tretina rozšírila siete kontaktov a takmer polovica zistila, aké kompetencie chcú rozvíjať a zároveň sa naučili o podporovaní neformálneho vzdelávania v mládežníckej práci.

3.2 PARTICIPÁCIA A AKTÍVNE OBČIANSTVO

Pojem participácia a aktívne občianstvo sa týka širokého spektra tém relevantných pre súčasnú spoločnosť, ako je demokracia, ľudské práva, rovnaké príležitosti, globálne problémy, empatia, boj proti rasizmu a diskriminácií, mier, konflikty a sociálna súdržnosť.

3.2.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O AKTÍVOM OBČIANSTVE A PARTICIPACII

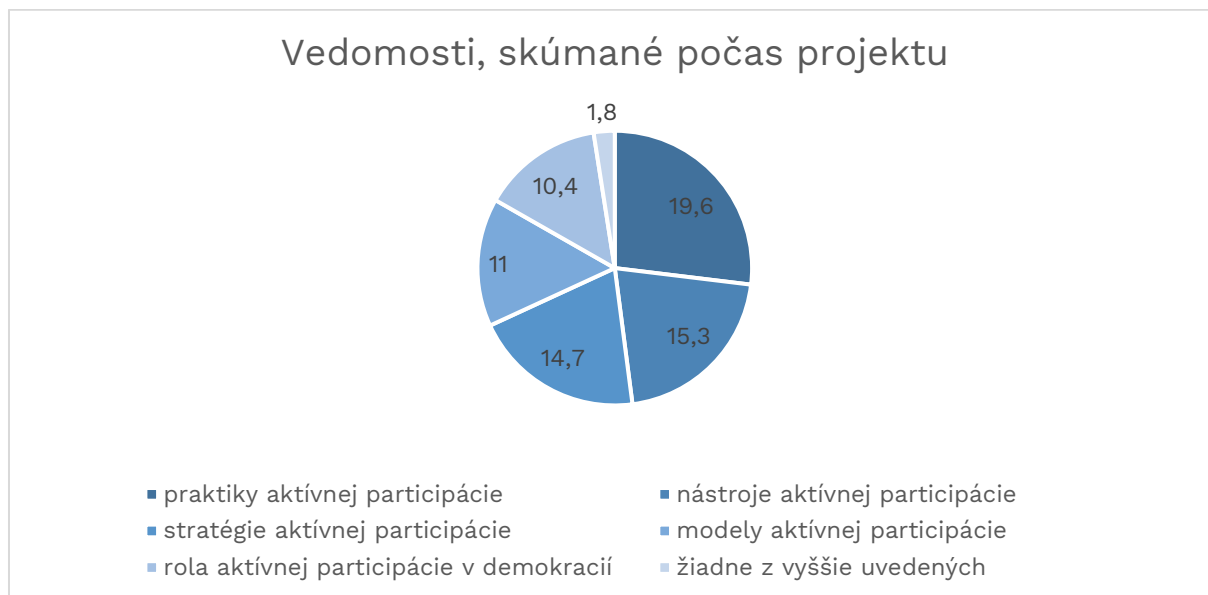
Skupina PT označila ako najvýraznejšie témy projektov adresované účastníkom participácia v občianskej spoločnosti a participácia na demokratickom živote (17,8%), demokracia (10,4%), aktívne prispievanie Európe (9,8%), fungovanie Európskej únie (4,3%). Projekt sa podľa PT dotkol aj kritického myslenia (20,9%), inklúzie (19%), rovnosti (17,2%), empatie (16,6%), ľudských práv (15,3%) a solidarity (14,1%). Graf č. 14 ukazuje vedomosti, ktoré boli počas projektov podľa PT intenzívne skúmané.

Skupina PP označovala získanie vedomostí o aktívnom prispievaní Európe (5,6%), demokracii (4,4%) a participácií v občianskej spoločnosti (4,4%). Takisto získali vedomosti aj o empatii (8%), akceptácií (7,2%), rovnosti (6,4%) a kritickom myslení (6,4%).

Medzi YWM sa ukázalo získanie vedomostí najmä o praktikách aktívnej participácie (17,2%), stratégií aktívnej participácie (13,2%), solidarite (12,6%). Takisto získali vedomosti o empatii (17,2%), kritickom myslení (16,6%) a akceptácií (15,9%).

Graf č. 14

Percentuálne zobrazenie skúmaných vedomostí počas projektu, označené PT

3.2.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ AKTÍVNEHO OBČIANSTVA A PARTICIPÁCIE

PP bola položená otázka ohľadom záujmu angažovať sa v občianskej spoločnosti, kde sa objavila zhoda odpovedí, 5,2% odpovedalo „do tej istej miery“ a „viac ako pred projektom“. V otázke, ktorá skúmala ich záujem participácie na voľbách sa 6% vyjadrilo „do tej istej miery“ a 4,4% „viac ako pred projektom“. V otázke, ktorá skúmala ich záujem participovať na demokratických procesoch 6% odpovedalo „do tej istej miery“ a 4,4% „viac ako pred projektom“.

V skupine YWM odpovedali na otázku, ohľadom záujmu angažovať sa v občianskej spoločnosti, 13,9% „do tej istej miery“ a 12,6% „viac ako pred aktivitou“. V otázke, ktorá skúmala ich záujem participovať na voľbách, 19,9% odpovedalo „do tej istej miery“, 6% „viac ako pred aktivitou“ a 0,7% „menej ako pred aktivitou“. V otázke, ktorá skúmala záujem participácie na demokratických procesoch, 15,9% odpovedalo „do tej istej miery“ a 9,9% „viac ako pred aktivitou“.

Z pohľadu PT sa participanti po projekte vedeli lepšie angažovať do občianskej spoločnosti (26,4%) a takisto ich aj viac zaujímalo participovanie na voľbách (20,8%). Záujem bol aj v participovaní na demokratických procesoch (23,9%).

PT takisto uviedli, že počas projektu bola braná do úvahy aj stratégia mládežníckej participácie Európskych mládežníckych programov (23,9%).

3.2.3 ZHRNUTIE

Skupina PT za najviac prebranú tému považovala tému participácie v občianskej spoločnosti a participácie na demokratickom živote. Toto bolo

potvrdené aj v skupine PP, u ktorých dominovali aj vedomosti o tom, ako aktívne prispievať Európe. Podobne sa ukazujú aj výsledky v skupine YWM, ktorí si najviac osvojili vedomosti o praktikách aktívnej participácie.

Zručnosti o participácií a aktívnom občianstve ostali u PP a YWM v rovnakej miere ako pred projektom/aktivitou. Či už to bolo v záujme angažovať sa v občianskej spoločnosti alebo participovať na voľbách. PT označili praktiky aktívnej participácie ako zručnosť, ktorú počas projektu skúmali najviac.

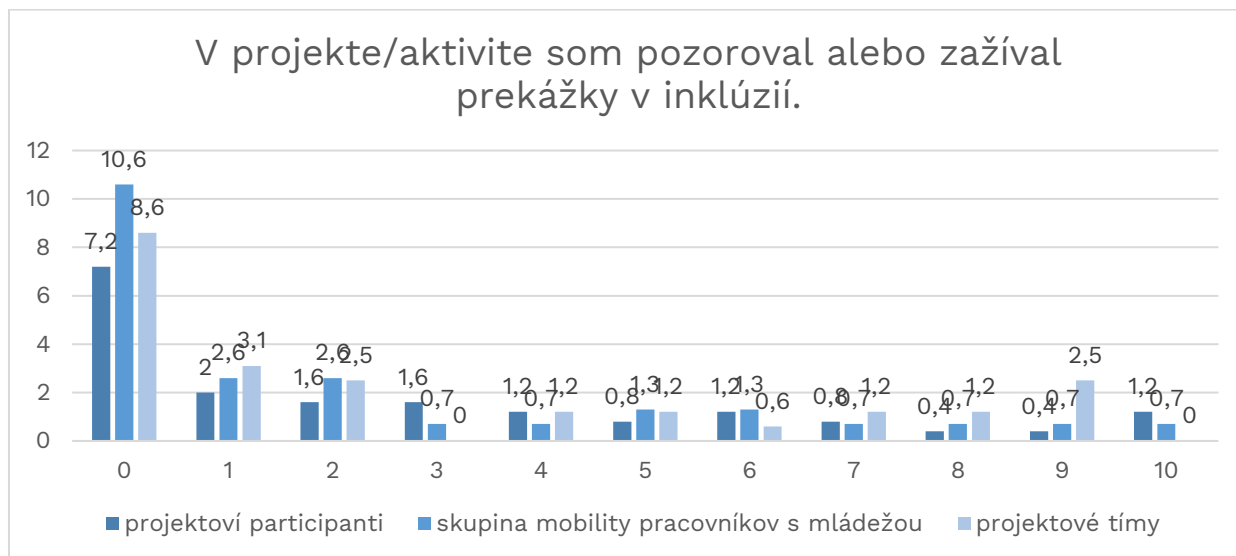
3.3 DIVERZITA A INKLÚZIA

Zásady rovnosti a inkluzívnosti sú súčasťou základných hodnôt Európskej únie. Spoločnosti sú zároveň v mnohých ohľadoch čoraz rozmanitejšie. Z toho vyplýva väčšia potreba naučiť sa orientovať v rozmanitosti a vytvárať inkluzívne a súdržné prostredie.

V grafe č. 15 je percentuálne zobrazenie odpovedí PP, skupiny YWM a PT k výroku „V projekte som pozoroval alebo zažíval prekážky v inklúzií“.

Graf č. 15

Percentuálne zobrazenie odpovedí PP, YWM a PT na Likertovej škále od 0 (vôbec) po 10 (veľmi) k výroku „V projekte/aktivite som pozoroval alebo zažíval prekážky v inklúzií“

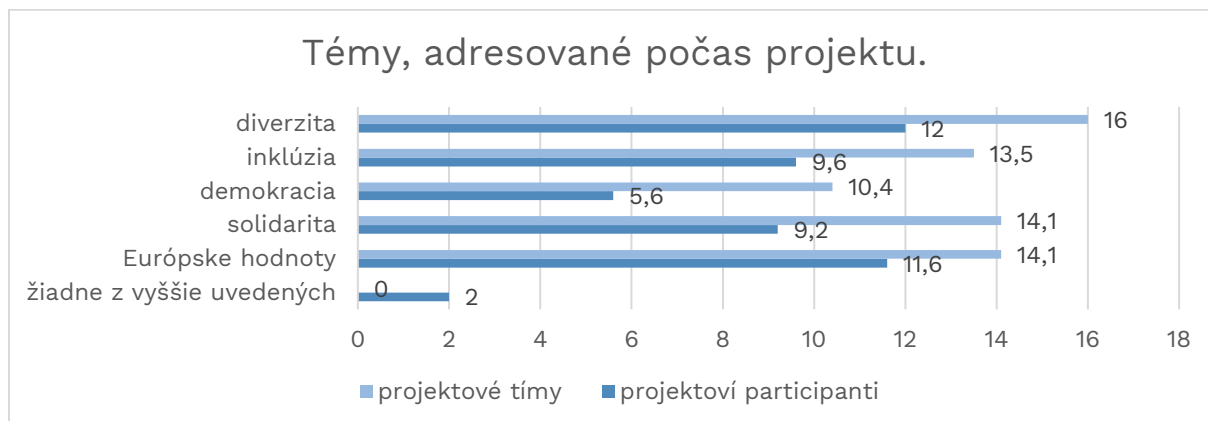
Z PP označilo 7,2%, že sa im počas projektu tieto prekážky podarilo prekonať, naopak 1,2% označilo, že im sa to nepodarilo. Zo skupiny YWM označilo 8,6%, že sa im podarilo počas projektu prekážky prekonať a 2,6% zostávalo vo svojich tvrdeniach neutrálni. Z PT označilo 10,4%, že sa im podarilo prekážky prekonať, 2,5% s prekonaním ani súhlasia, ani nesúhlasia a 0,6% s prekonaním nesúhlasia.

3.3.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O DIVERZITE A INKLÚZIÍ

V grafoch č. 16 a č. 17 je percentuálne zobrazenie tém preberaných v projektoch/aktivitách z pohľadu PP a YWM v porovnaní s adresovanými témami v projektoch/aktivitách z pohľadu PT.

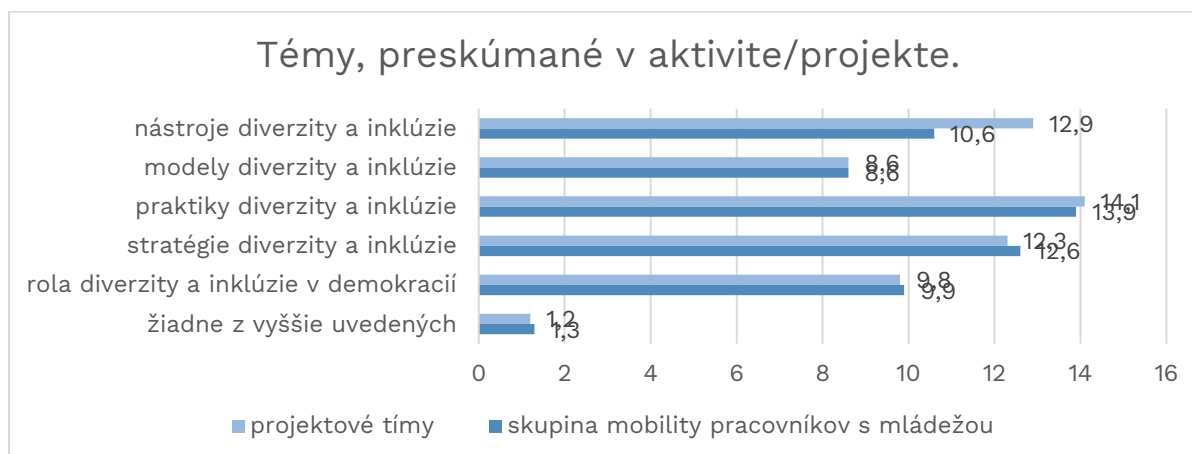
Graf č. 16

Percentuálne zobrazenie adresovaných tém projektu podľa PT verzus PP v oblasti diverzity a inklúzie

Graf č. 17

Percentuálne zobrazenie adresovaných tém projektu podľa PT verzus YWM v oblasti diverzity a inklúzie

PP sa v projekte naučili aj o kritickom myslení (12,4%), rovnosti a akceptácií (11,2%), nediskriminácií a empatii (10,4%). YWM sa okrem spomínaných tém naučili o kritickom myslení (17,2%), empatii (16,6%), solidarite (14,6%), rovnosti (12,6%) a boji proti diskriminácií (11,9%). Projekt podľa PT zahŕňal aj témy ako kritické myslenie (17,8%), rovnosť (15,3%), solidarita (14,7%), ľudské práva a empatia (12,3%).

3.3.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ DIVERZITY A INKLÚZIE

Z PP si 10% myslí, že po projekte aktívne podporuje diverzitu viac ako pred projektom, 22% si myslí, že je to do tej istej miery ako pred projektom a 0,4%, že menej ako pred projektom. V otázke aktívneho boja proti diskriminácií a netolerancií si 10,4% myslí, že bojujú viac ako pred projektom, 8,8% do tej istej miery. Viac ako pred projektom sa za svoje vlastné práva stavia 11,2% a 8% do rovnakej miery.

Zo skupiny YWM si 11,3% myslí, že po aktivite podporujú diverzitu do tej istej miery ako pred projektom, 10,6% si myslí, že viac ako pred aktivitou. Aktívne bojuje proti diskriminácií a netolerancií 11,3% do tej istej miery, pričom 10,6% viac ako pred aktivitou. Aktívne sa stavia za svoje vlastné práva 13,2% viac ako pred aktivitou a 8,6% do tej istej miery.

Z pohľadu PT dokázali participantí po projekte lepšie aktívne podporovať diverzitu (21,5%). V aktívnom boji proti diskriminácií a netolerancií sa PT vyjadrili, že 20,3% participantov bojuje lepšie ako pred projektom. V aktívnom postavení sa za svoje vlastné práva sa 19% PP vyjadrilo, že to participantom ide lepšie ako pred projektom.

3.3.3 ZHRNUTIE

Zásady rovnosti a inklúzie v odpovediach participantov sa po absolvovaní projektov/aktivít veľmi nelíši. Mnohí nepocítili zmenu v boji za rovnosť ako aj za svoje vlastné práva pred a po projekte/aktivite. Za pozitívny môžeme považovať takmer žiadny pokles v spomínaných zručnostiach. Takisto môžeme pozorovať minimálne stretnutie sa s prekážkami alebo vnímanie prekážok v dosahovaní inklúzie.

Projekty však priniesli veľký záber tém diverzity a inklúzie, ako aj stratégií a praktík diverzity a inklúzie. Projekty často obsiahli aj témy kritického myslenia, rovnosti a solidarity. Adresované témy projektov/aktivít označených PT sa zväčša zhodovali s odpoveďami PP, avšak s odpoveďami YWM sa takmer zhodovali.

3.4 DIGITALIZÁCIA

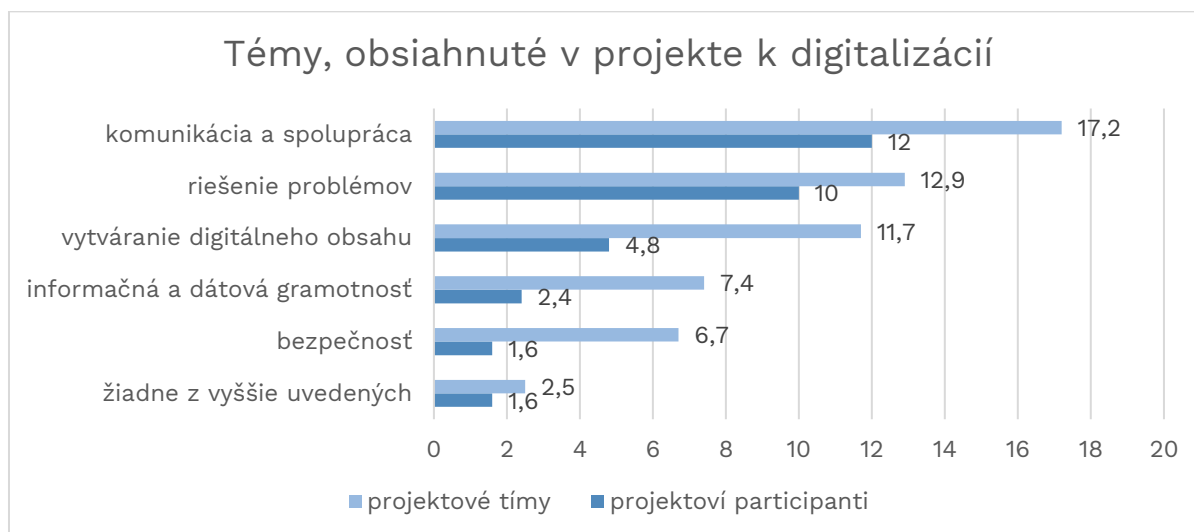
Digitalizácia má hlboký význam v rôznych sférach života a jej dôležitosť pramení z transformačného potenciálu spôsobiť revolúciu v procesoch, zvýšiť efektivitu a uľahčiť inovácie. Pre účastníkov programu má potenciál zlepšiť ich celkovú skúsenosť a maximalizovať výhody vyplývajúce z ich zapojenia. Medzi oblasti, v ktorých je digitalizácia kľúčová, patrí napr. prístup k informáciám a zdrojom, komunikácia a spolupráca, flexibilita a adaptabilita, bezpečnosť a pohoda alebo zapojenie sa do komunity a vytváranie sietí. Digitalizácia zohráva zásadnú úlohu pri skúsenostiach participantov programov.

3.4.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O DIGITALIZÁCIÍ

V grafe č. 18 je percentuálne zobrazenie získaných vedomostí PP k téme digitalizácie v porovnaní s prebranými témami v projekte podľa PT.

Graf č. 18

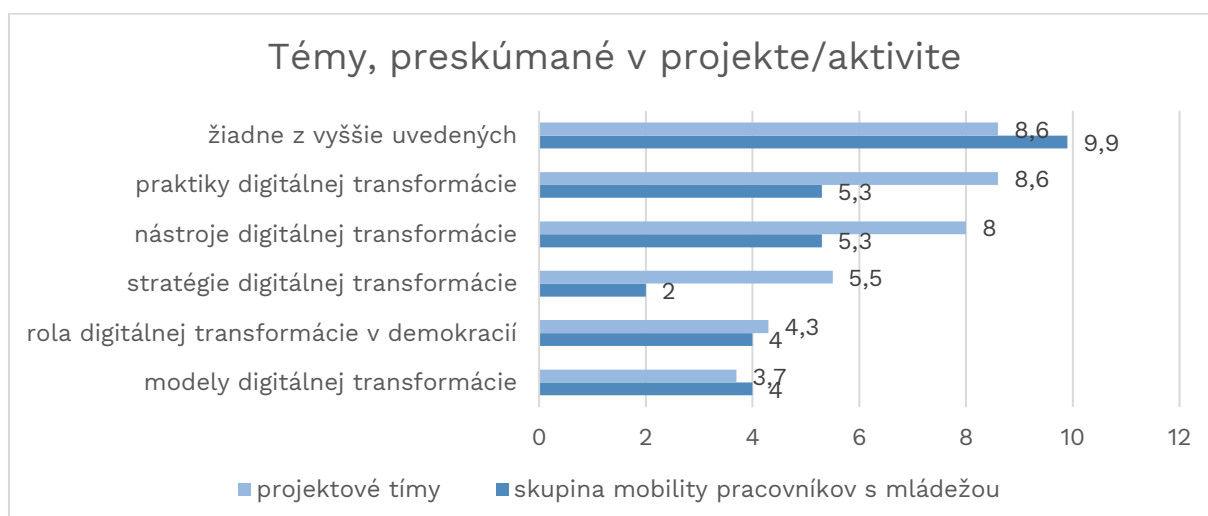
Percentuálne zobrazenie obsiahnutých tém projektu podľa PP verzus PT v oblasti digitalizácie

PP takisto uviedli niekoľko iných tém, o ktorých v projekte získali vedomosti. Patrili k nim akceptácia (9,6%), rovnosť (8,8%) a kritické myslenie (8,4%). Téma dezinformácií (3,2%) nedosahovala vysoké hodnoty. PP takisto uviedli, že boli spokojní s tým, ako projekt využil digitálne prostredie (10,4%). Preskúmané témy v projekte/aktivite z pohľadu YWM verzus PT sú v grafe č. 19.

Graf č. 19

Percentuálne zobrazenie preskúmaných tém v projekte/aktivite podľa YWM verzus PT v oblasti digitalizácie

Medzi iné témy, o ktorých sa skupina YWM niečo naučila patrilo kritické myslenie (15,9%), solidarita (15,2%) a akceptácia (14,6%). Témy ako dostupnosť (6%) a dezinformácie (3,3%) boli relatívne málo obsiahnuté aj v tejto skupine. Napriek tomu, 13,9% skupiny mobility pracovníkov s mládežou uviedlo, že sú spokojní s využitím digitálneho prostredia v aktivite. Takisto bolo 13,3% spokojných so spôsobom reflektovania digitality v aktivite.

PT takisto označili niekoľko iných tém, ktorým sa počas projektov venovali, ako napr. akceptácia (16%), kritické myslenie (15,3%), rovnosť (15,3%) a solidarita (14,7%).

K otázke či bol digitálny rozmer projektov určený okolnosťami mimo kontroly PT sa 11% vyjadrilo že ani súhlasia, ani nesúhlasia, 6,7% nesúhlasia a 4,9% súhlasia. PT boli zväčša (17,2%) spokojní s využitím digitálneho priestoru počas projektu. Takisto boli spokojní (16,5%) so spôsobom ako reflektovali na digitalitu v projekte.

3.4.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ DIGITALIZÁCIE

Z PP sa 4,8% vyjadrilo, že sú viac kompetentní v používaní digitálnych technológií ako pred projektom. 9,6% uviedlo, že svoje kompetencie vnímajú do tej istej miery ako pred projektom a 0,8%, že sú menej kompetentní ako pred projektom. V otázke schopnosti starať sa o svoju digitálnu psychickú pohodu 11,6% z PP uviedlo, že sú schopní starať sa do tej istej miery ako pred projektom. 2,8% uviedlo, že sú schopní viac ako pred projektom a 0,8%, že menej ako pred projektom.

V skupine YWM sa ukázalo, že 13,9% je kompetentných využívať digitálne technológie do tej istej miery ako pred aktivitou a 6,6% je kompetentných viac ako pred aktivitou. V otázke schopnosti starať sa o svoju digitálnu psychickú pohodu uviedlo 12,6%, že sú schopní starať sa do tej istej miery ako pred aktivitou a 7,9%, že sú schopní starať sa viac ako pred aktivitou.

Z PT 15,9% súhlasilo s výrokom, že účastníci sú viac kompetentní v používaní digitálnych technológií po projekte. 3,7% ani súhlasilo, ani nesúhlasilo a 2,4% s výrokom nesúhlasilo. V rámci výroku o lepšej schopnosti starať sa o svoju digitálnu psychickú pohodu po projekte sa 16,6% PT vyjadrilo, že s výrokom súhlasia. 3,7% ani súhlasilo, ani nesúhlasilo a 2,4% s výrokom nesúhlasilo.

3.4.3 ZHRNUTIE

V rámci získavania vedomostí o digitalizácii sa ako najčastejšie skúmané témy ukázali komunikácia a spolupráca, riešenie problémov a praktiky digitálnej transformácie. V oblasti digitalizácie sa ukázala téma kritického myslenia ako významná a takisto aj skúmaná.

Odpovede na otázky o digitálnych zručnostiach preukázali, že PP a skupina YWM nepocítili výrazný nárast po projekte vo svojich digitálnych zručnostiach ako sú používanie digitálnych technológií alebo schopnosť starať

sa o svoju digitálnu psychickú pohodu. Napriek tomu, sa PT vyjadrili, že si myslia, že tieto schopnosti sú u participantov lepšie ako pred projektom v oboch zručnostiach.

3.5 ENVIRONMENTÁLNA UDRŽATEĽNOSŤ

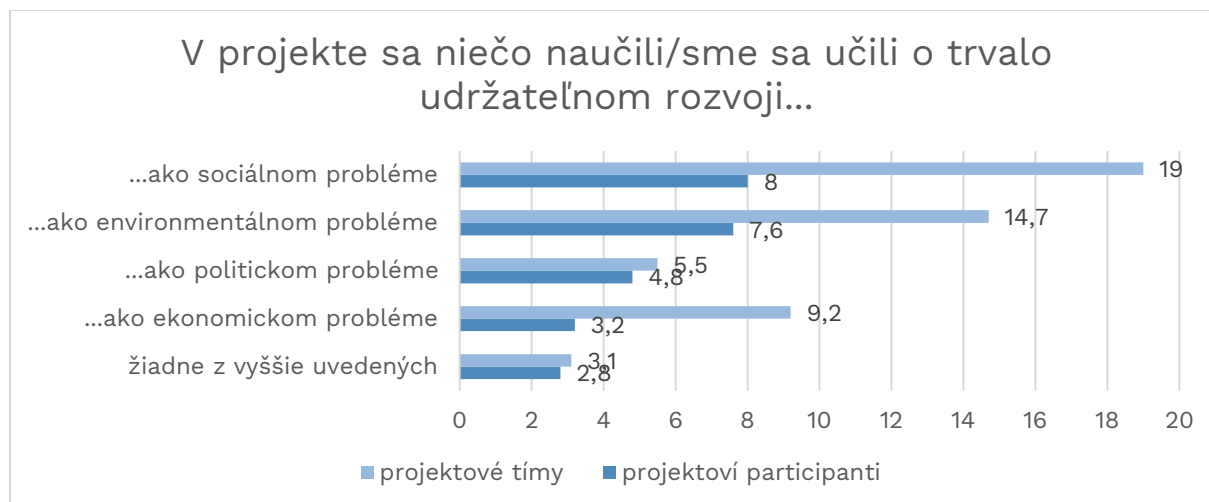
Keďže globálna komunita zápasí s naliehavými environmentálnymi výzvami, akými sú zmeny klímy, strate biodiverzity a vyčerpanie zdrojov, čoraz viac je výrazná potreba integrovať princípy udržateľnosti do všetkých aspektov spoločnosti vrátane vzdelávania. V rámci Erasmus+ programov je riešenie environmentálnej udržateľnosti nevyhnutné na zabezpečenie dlhodobej životaschopnosti a relevantnosti týchto iniciatív.

3.5.1 ZÍSKAVANIE VEDOMOSTÍ O ENVIRONMENTÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI

V grafe č. 20 je percentuálne zobrazenie odpovedí PP k otázke v akom kontexte riešili v projekte tému trvalo udržateľného rozvoja, verzus ako boli podľa PT projekty napojené na tému trvalo udržateľného rozvoja.

Graf č. 20

Percentuálne zobrazenie riešených tém trvalo udržateľného rozvoja z pohľadu PP verzus PT

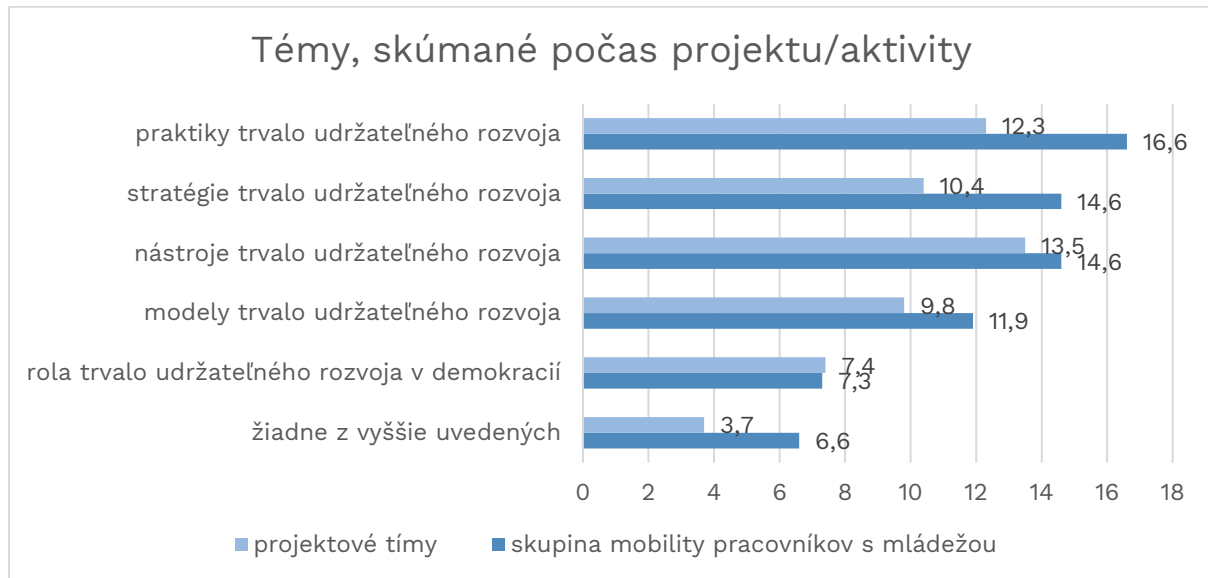

PP takisto uviedli niekoľko iných tém, ktoré v projekte riešili. Patrili k nim napr. akceptácia (8,4%), kritické myslenie (7,2%), rešpekt k prírode (6,8%) a solidarita (6,4%). Témy ako zodpovedná spotreba (3,6%) a environmentálna spravodlivosť (3,6%) nedosahovali príliš vysoké hodnoty. Z PP sa 8,4% vyjadrilo, že projekt im pomohol stať sa viac citlivými k environmentálnym problémom a 1,6% s týmto výrokem nesúhlasilo. K výroku či mohol byť projekt ešte viac environmentálne udržateľný sa 5,6% vyjadrilo nesúhlasom.

V graf č. 21 je percentuálne zobrazenie k otázke, čo v aktivite/projekte bolo skúmané z pohľadu YWM verzus PT.

Graf č. 21

Percentuálne zobrazenie skúmaných tém počas projektu/aktivity z pohľadu YWM verzus PT o trvalo udržateľnom rozvoji

Skupina YWM sa vyjadrila, že okrem spomenutých tém, sa naučili aj o kritickom myslení (21,9%), solidarite (21,2%), rovnosti (19,2%) a akceptácií (18,5%). Témy ako environmentálna spravodlivosť (9,3%) alebo zodpovedná spotreba (10,6%) dosahovali tiež nižšie hodnoty, podobne ako u projektových participantov. Vo výroku, ktorý skúmal zvýšenie citlivosti voči environmentálnym problémom po aktivite, sa 14,6% vyjadrilo, že sa im citlivosť zvýšila, 11,3% ani súhlasila, ani nesúhlasila a 4% nesúhlasili. Vo výroku, ktorý skúmal či aktivita, ktorú absolvovali, mohla byť viac environmentálne udržateľná 14,6% označilo, že ani súhlasia, ani nesúhlasia. 9,3% označilo, že s výrokom nesúhlasia a 6,7% súhlasilo.

PT medzi ďalšie témy, ktoré boli v projektoch skúmané uvádzali kritické myslenie (17,8%), solidarita (16,6%), rovnosť (15,3%), akceptácia (14,1%) a ľudské práva (12,9%). Témy ako environmentálna spravodlivosť (7,4%), zodpovedná spotreba (12,3%) a rešpekt k prírode (12,9%) boli takmer rovnako zastúpené.

PT vo výroku, či mohol byť projekt viac environmentálne udržateľný, označili najmä ani súhlasím, ani nesúhlasím (10,4%), 8,6% s výrokom súhlasilo a 6,7% s výrokom nesúhlasilo. K výroku, ktorý hovoril o environmentálnej udržateľnosti projektu a jeho okolnostiach, ktoré sa nedali ovplyvniť sa 12,3% vyjadrilo, že ani súhlasia, ani nesúhlasia, 6,8%, že súhlasia a 6,7% s výrokom nesúhlasia. Projekty podľa PT pomohli participantom v citlivosti k udržateľnosti a klimatickým problémom (20,3%), niektorí ani súhlasili, ani nesúhlasili (4,3%) a niektorí nesúhlasili (1,2%).

3.5.2 ROZVOJ ZRUČNOSTÍ ENVIRONMENTÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI

V otázke k aktívnemu prispievaniu k environmentálnej udržateľnosti v každodennom živote sa 6,8% PP vyjadrilo, že prispievajú do tej istej miery ako pred projektom, 6,4%, že prispievajú viac ako pred projektom a 0,4% menej ako pred projektom. V otázke aktívneho presadzovania environmentálnej udržateľnosti v spoločnosti sa 8,4% vyjadrilo, že presadzujú do tej istej miery ako pred projektom, zatiaľ čo, 4,8% presadzuje viac ako pred projektom a 0,4% označilo menej. K presadzovaniu environmentálnej udržateľnosti v politike sa z projektových participantov 8,4% vyjadrilo, že v politickom kontexte presadzujú do tej istej miery, 4,8%, že viac ako pred projektom a 0,4% menej ako pred projektom.

Zo skupiny YWM sa 19,9% vyjadrilo, že po aktivite aktívne prispievajú k environmentálnej udržateľnosti v každodennom živote do tej istej miery ako pred aktivitou a 12,6% sa vyjadrilo, že prispievajú viac ako pred aktivitou. Aktívne presadzovanie environmentálnej udržateľnosti v spoločnosti praktizuje 17,2% do tej istej miery ako pred aktivitou a 12,6% viac ako pred aktivitou. V rámci presadzovania environmentálnej udržateľnosti v politickom kontexte sa 21,9% vyjadrilo, že presadzujú do tej istej miery ako pred aktivitou, 7,9% viac ako pred aktivitou a 0,7% menej ako pred aktivitou.

Podľa PT po projekte participantí dokážu lepšie prispievať k environmentálnej udržateľnosti v ich každodennom živote (19%). Avšak, niektorí s týmto tvrdením ani súhlasia, ani nesúhlasia (5,5%) a niektorí nesúhlasia (1,2%). Participantí sú podľa PT lepší v presadzovaní pre viac environmentálnej udržateľnosti v spoločnosti (18,4%). Niektorí ani súhlasia, ani nesúhlasia (6,1%), zvyšní nesúhlasia (0,6%). V lepšej schopnosti presadzovať pre viac environmentálnej udržateľnosti v politickom kontexte označili PT zväčša súhlasom (16%), potom ani súhlasím, ani nesúhlasím (8%) a napokon nesúhlasím (1,8%).

3.5.3 ZHRNUTIE

Najčastejšie boli v projektoch získané vedomosti o téme environmentálnej udržateľnosti spomínanej ako sociálny problém. Takisto sa najčastejšie spomínali praktiky a stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Projektové tímy však označili ako hlavnú tému projektov nástroje trvalo udržateľného rozvoja.

V rámci nadobudnutých zručností sa ukázalo, že v prispievaní a presadzovaní k environmentálnej udržateľnosti v sociálnom a politickom kontexte nenastali veľké zmeny pred a po projektoch a aktivitách. Zväčša sa objavovali odpovede do tej istej miery ako pred projektom. Avšak, skupina PT sa domnievala, že po projektoch sú tieto hodnoty väčšie ako pred projektami vo všetkých hodnotách.

3.6 IMPLEMENTÁCIA A ADMINISTRÁCIA PROGRAMU

Kapitola sa venuje vlastným skúsenostiam so zapojením sa do programu, vnímaním vplyvu projektu u PT, vnímaných bariér pre participantov

a či ich zvládli prekonať, vnímanej diskriminácie, využitím a skúsenosťami s Youthpassom.

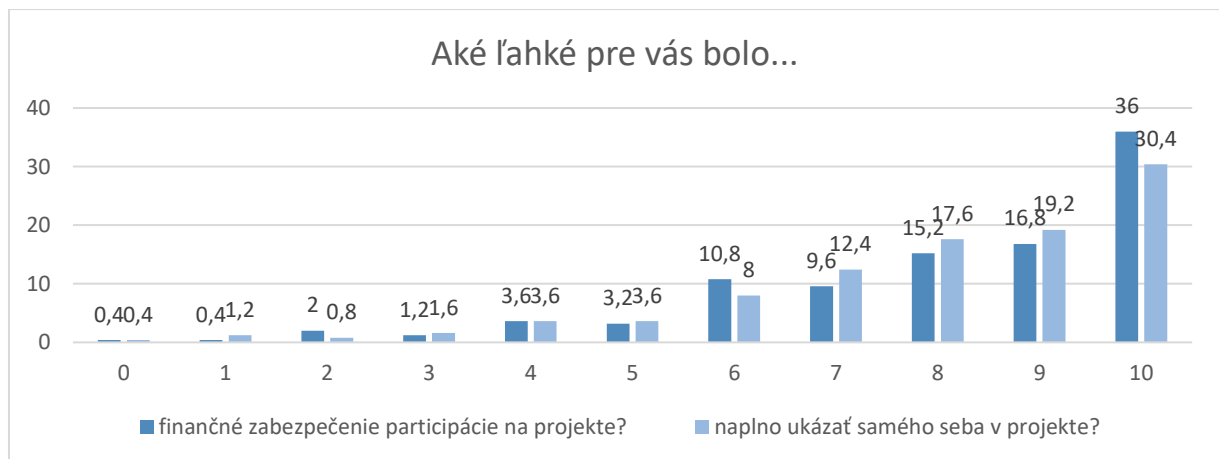
3.6.1 ZAPOJENIE SA DO PROGRAMU A SKÚSENOSTI PARTICIPANTOV

V otvorenej otázke, ktorá skúmala aké tri slová najlepšie popisujú skúsenosť s projektom najlepšie PP vybrali najmä slová zábava, skúsenosť, multikultúra, spojenie, kooperácia, priateľstvá a tímová práca.

V grafe č. 22 je percentuálne zobrazenie k otázkam miery náročnosti v určitých oblastiach zapojenia sa do projektu u PP.

Graf č. 22

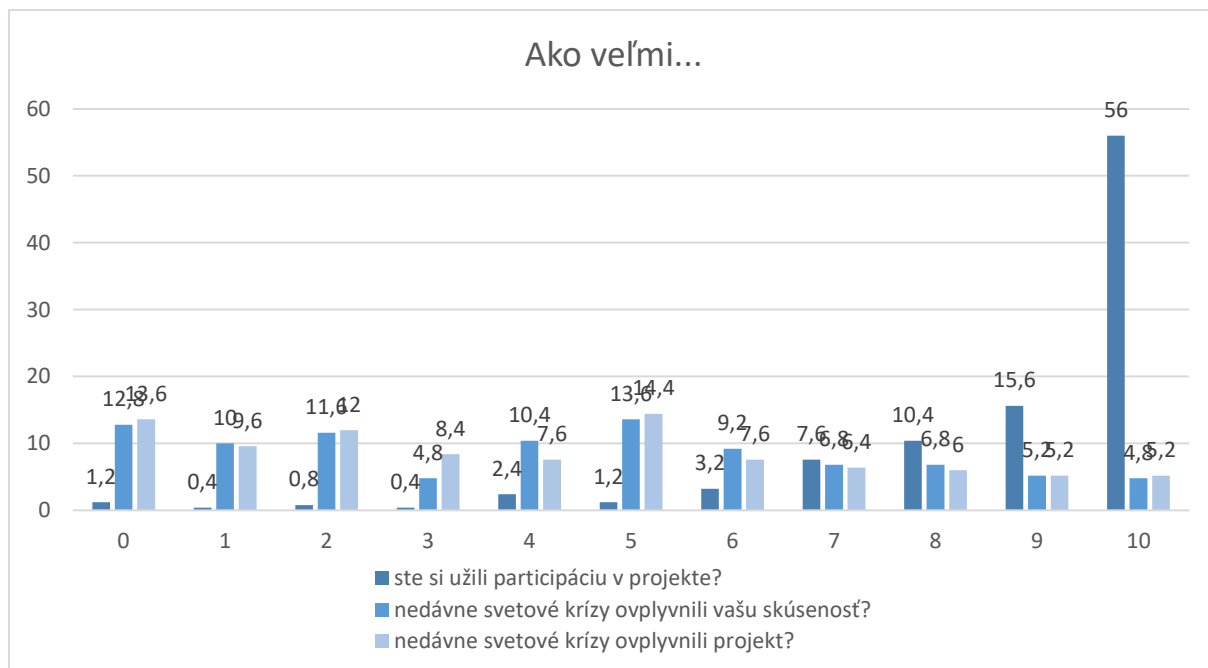
Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam „Aké ľahké pre vás bolo...“, ktoré súviseli so zapojením sa do projektu u PP na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

V grafe č. 23 je percentuálne zobrazenie vnímanej intenzity skúseností s participáciou na projekte a vnímaný vplyv nedávnych svetových kríz na skúsenosť a projekt u PP.

Graf č. 23

Percentuálne zobrazenie vnímanej skúsenosti s participáciou, vnímaného vplyvu nedávnych svetových kríz na skúsenosť a projekt u PP na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

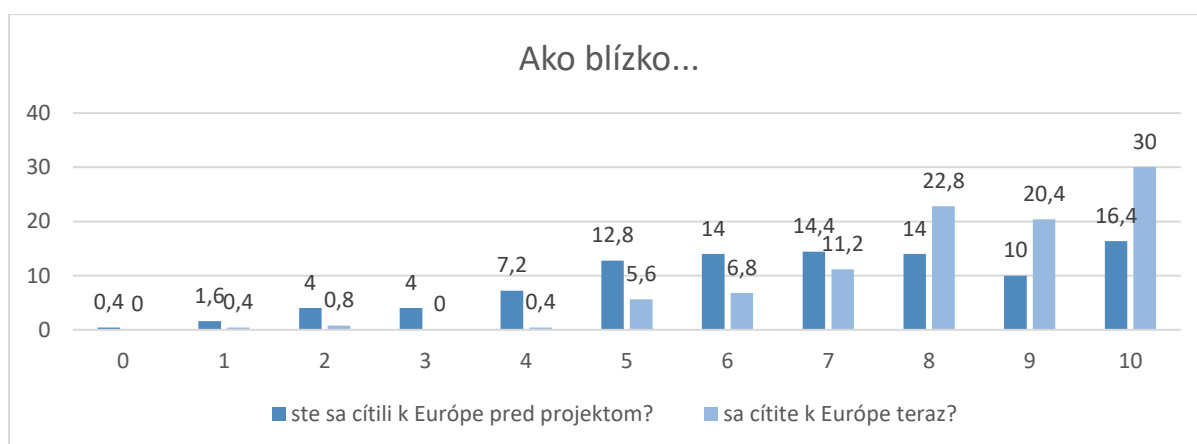

V otázke, ktorá skúmala aký veľký význam mal projekt pre PP sa 43,6% vyjadrilo na škále číslom 10, ktorá znamenala veľmi veľký význam a 17,6% sa vyjadrilo číslom 9.

V grafe č. 24 je percentuálne zobrazenie odpovedí na škále, ktorá skúmala ako blízko sa PP cítia k Európe pred a po projekte.

Graf č. 24

Percentuálne zobrazenie k otázkam, ktoré skúmali vnímanú blízkosť k Európe pred a po projekte u PP

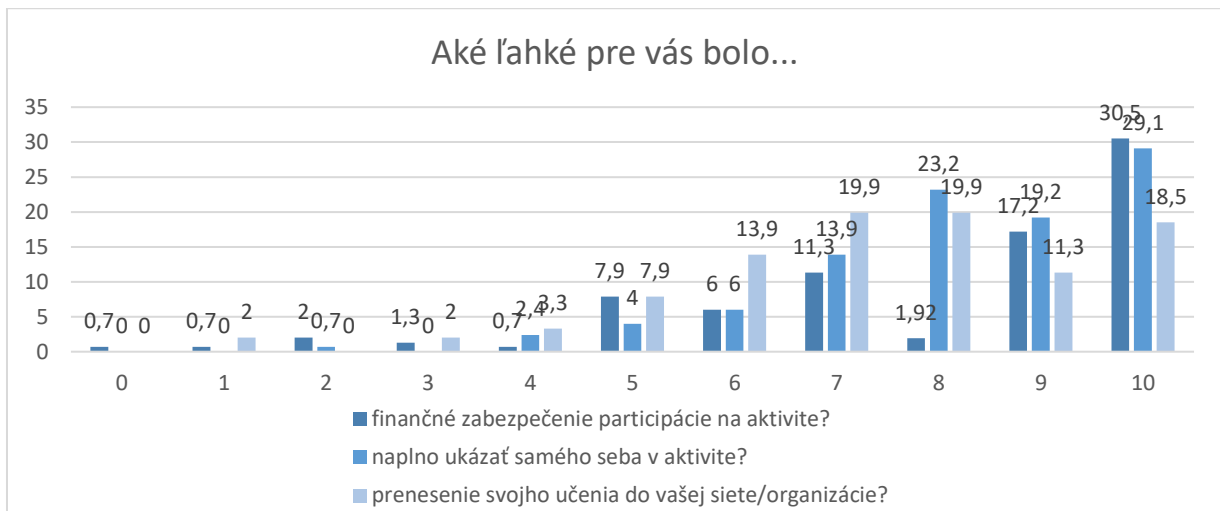

V skupine YWM sa v otvorenej otázke, ktorá hľadala tri slová, ktoré najlepšie popisujú skúsenosť s aktivitou, sa najviac vyskytovali slová ako sieťovanie, výzva, zábava, komunita, empatia, inšpirácia, vnímanie, medzinárodnosť a tolerancia.

V grafe č. 25 je percentuálne zobrazenie k otázkam miery náročnosti v určitých oblastiach zapojenia sa do projektu u skupiny YWM.

Graf č. 25

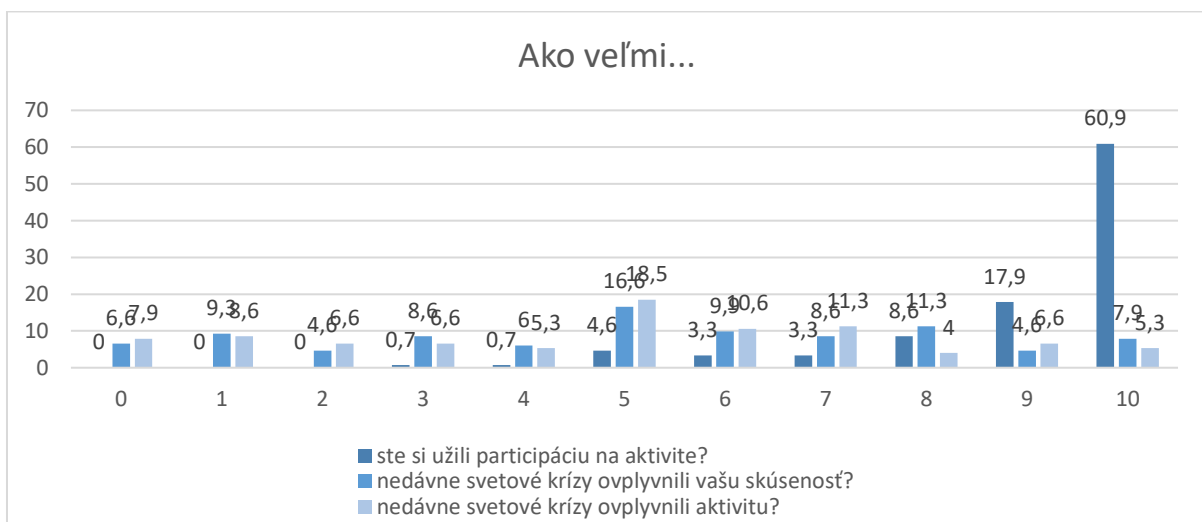
Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam „Aké ľahké pre vás bolo...“, ktoré súviseli so zapojením sa do projektu u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

V grafe č. 26 je percentuálne zobrazenie vnímanej intenzity skúseností s participáciou na aktivite a vnímaný vplyv nedávnych svetových kríz na skúsenosť a aktivitu u skupiny YWM.

Graf č. 26

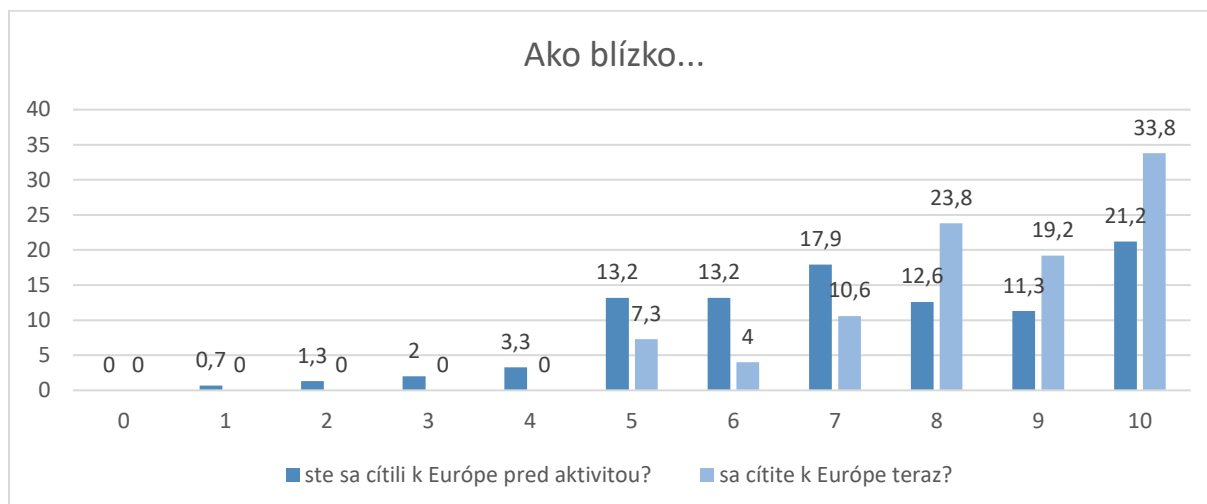
Percentuálne zobrazenie vnímanej skúsenosti s participáciou, vnímaného vplyvu nedávnych svetových kríz na skúsenosť a aktivitu u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

V grafe č. 27 je percentuálne zobrazenie odpovedí na škále, ktorá skúmala ako blízko sa skupina YWM cíti k Európe pred a po aktivite.

Graf č. 27

Percentuálne zobrazenie k otázkam, ktoré skúmali vnímanú blízkosť k Európe pre a po aktivite u YWM na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

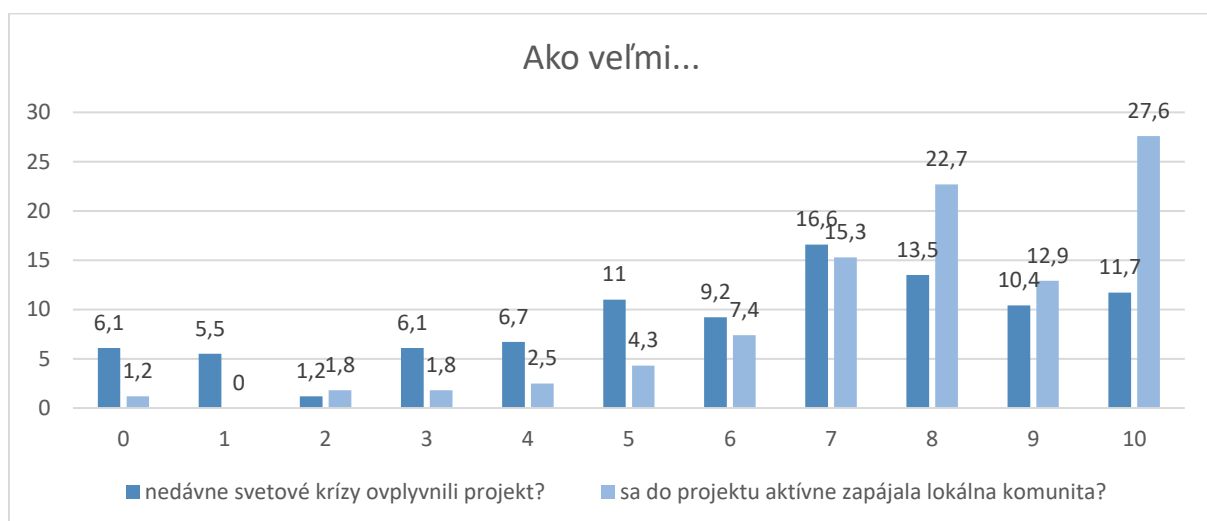

V skupine PT sa ako najčastejšie slová, najlepšie opisujúce projekt, označovali participácia, inklúzia, inovácia a kooperácia.

V grafe č. 28 je percentuálne zobrazenie k otázkam ako veľmi ovplyvnili projekt nedávne svetové krízy a ako veľmi aktívne bola do projektu zapojená lokálna komunita z pohľadu PT.

Graf č. 28

Percentuálne zobrazenie intenzity vplyvu nedávnych svetových kríz na projekt a aktívneho zapojenia lokálnej komunity z pohľadu PT na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

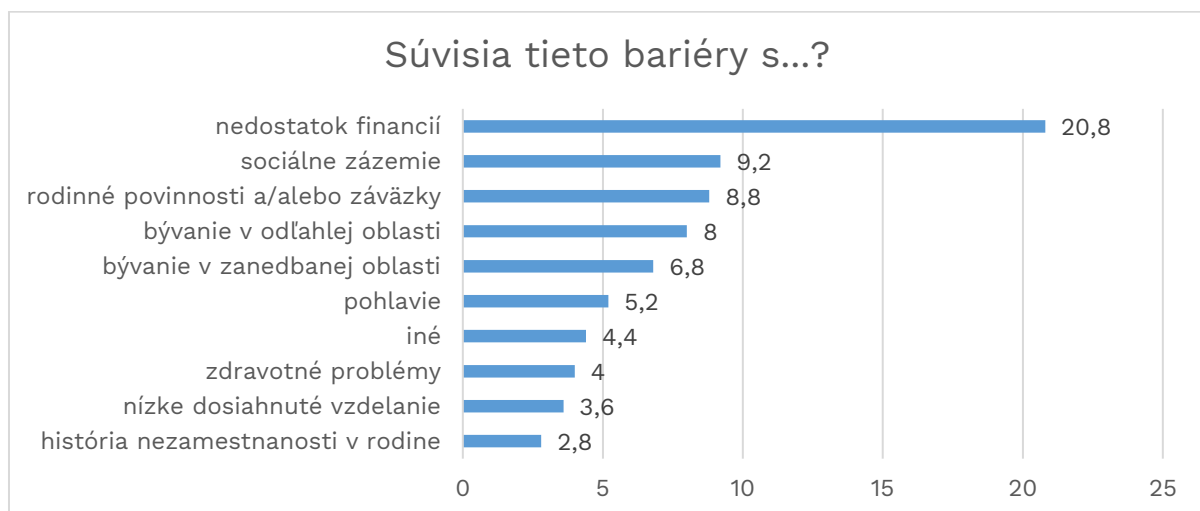
Zo skupiny PT 81% súhlasilo s výrokom, že medzikultúrny rozmer oceniла miestna komunita a 82,8% súhlasilo s tým, že lokálna komunita prejavila záujem podporovať podobné aktivity aj v budúcnosti.

3.6.2 BARIÉRY V ZAPOJENÍ SA DO PROGRAMU

V skupine PP označilo 58,4%, že nepociťujú bariéry pri dosiahnutí svojho potenciálu. Avšak, 35,2% označilo, že bariéry pociťujú. V grafe č. 29 je percentuálne zobrazenie, v čom konkrétne PP bariéry vidia.

Graf č. 29

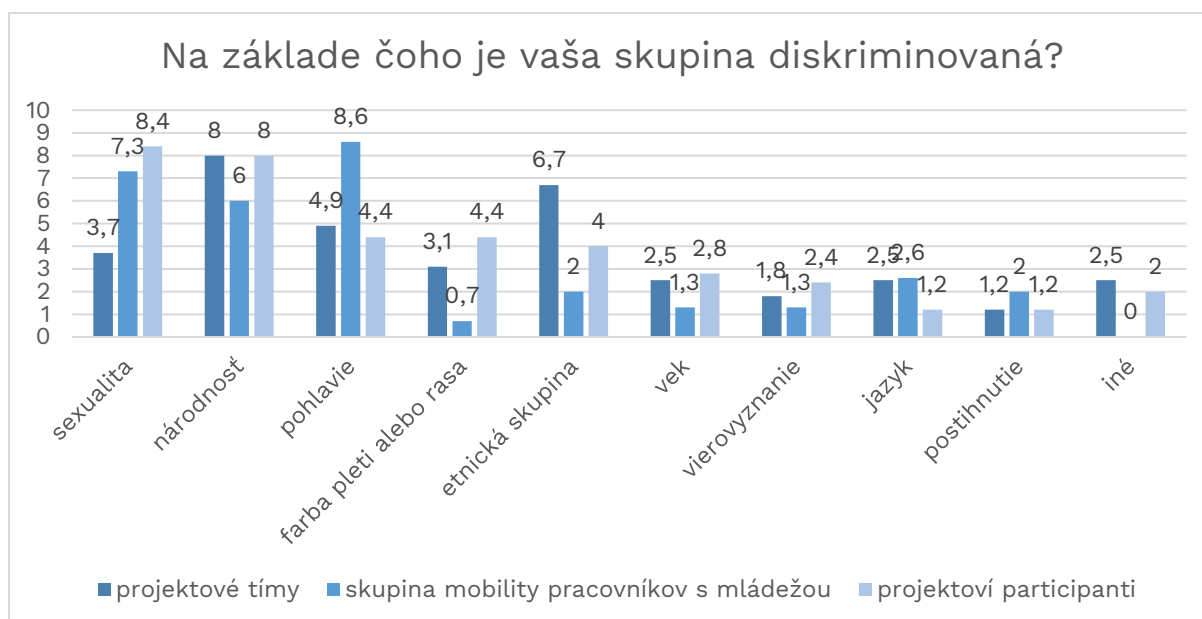
Percentuálne zobrazenie konkrétnych bariér pri dosiahnutí svojho potenciálu u PP

V otázke, ktorá zisťovala či sa PP považujú za člena skupiny, ktorá je diskriminovaná, sa 68,4% vyjadrilo nie a 25,6% áno. Zo skupiny PT sa neoznačilo 76,1% ako členmi skupiny, ktorá je diskriminovaná. Zatiaľ čo 20,9% označilo, že patria do skupiny, ktorá je diskriminovaná. V skupine YWM 77,5% označilo, že sa nepovažujú za člena skupiny, ktorá je diskriminovaná a 17,9% označilo, že sa považujú za člena diskriminovanej skupiny. V grafe č. 30 je percentuálne zobrazenie konkrétnych dôvodov diskriminácie u PP, YWM a PT.

Graf č. 30

Percentuálne zobrazenie dôvodov diskriminácie u PP, YWM a PT

V rámci vnímaného rozdielu medzi dostatkom férových príležitostí PP a rovesníkov v ich krajine sa 50,4% vyjadrilo, že dostávajú férové množstvo príležitostí, 20,4% sa vyjadrilo, že dostávajú viac ako férové množstvo príležitostí, 17,2% sa vyjadrilo, že dostávajú o niečo menej ako férové množstvo príležitostí a 5,6% dostáva oveľa menšie množstvo férových príležitostí.

V skupine PT sa v otázke „Povedali by ste, že sa stretáte s prekážkami k dosiahnutiu vášho plného potenciálu?“ vyjadrilo 63,8% nie a 33,1% áno. Medzi najčastejšie odpovede, k tomu s čím tieto prekážky súvisia označilo 9,8% bývanie na odľahlej oblasti, 9,2% nedostatok financií, 6,7% zdravotné problémy a tiež možnosť rodinných povinností a/alebo záväzkov, 5,5% žijúci v zanedbanej oblasti a tiež možnosť iné, 4,3% vlastné sociálne pozadie, 3,7% pohlavie a tiež možnosť minulosti nezamestnanosti v rodine, 1,2% nízke dosiahnuté vzdelanie.

V otázke „V porovnaní so spôsobom, ktorým v tvojej krajine žijú tvoji rovesníci myslíš si, že...?“, 50,3% PT odpovedalo „dostávam férové množstvo príležitostí“. Na dve odpovede „dostávam viac ako férové množstvo príležitostí“ a „dostávam o niečo menej ako férové množstvo príležitostí“ zhodne odpovedalo 21,5%, a napokon 3,7% odpovedalo „dostávam oveľa menej férové množstvo príležitostí“.

Pri otázke, či sa v skupine YWM stretávajú s prekážkami na dosiahnutie svojho plného potenciálu 58,3% odpovedalo nie a 37,7% áno. Najčastejšie príčiny, s čím tieto prekážky súvisia, boli nedostatok financií s 18,5%, potom bývanie v odľahlej oblasti s 9,9%, sociálne pozadie s 9,3%, iné s 8,4%, zdravotné problémy s 7,3%, rodinné povinnosti alebo záväzky a tiež odpoveď bývanie v zanedbanej oblasti s 6,6%, pohlavie s 4,6%, a napokon história nezamestnanosti v rodine s 0,7%.

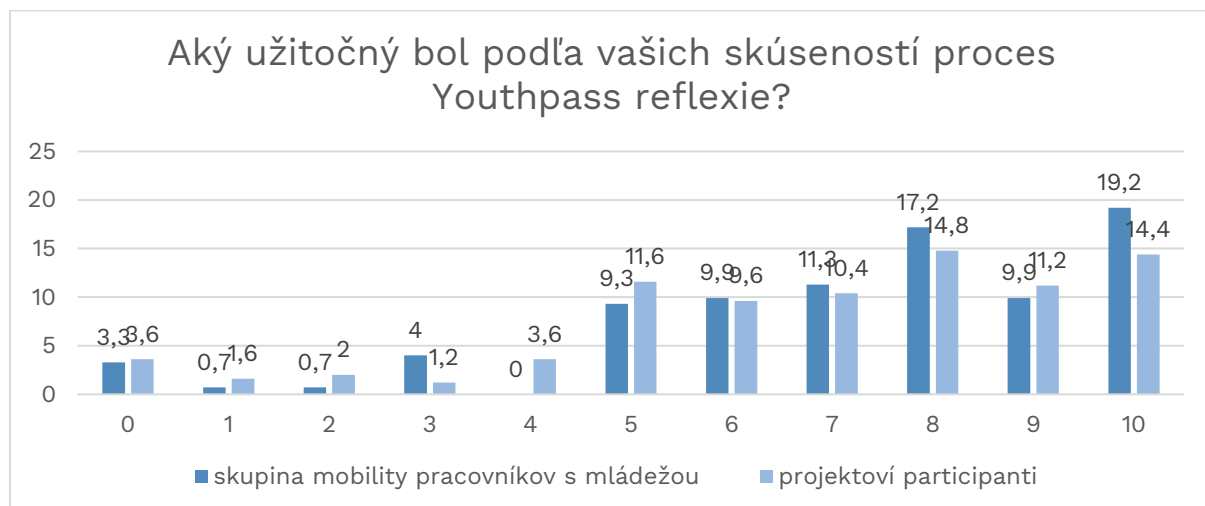
V otázke „V porovnaní so spôsobom, ktorým v tvojej krajine žijú tvoji rovesníci myslíš si, že...?“, odpovedalo 54,3% zo skupiny YWM „dostávam férové množstvo príležitostí“, 23,2% „dostávam oveľa viac ako férové množstvo príležitostí“, 15,2% „dostávam o niečo menšie ako férové množstvo príležitostí“, a 2% „dostávam oveľa menšie ako férové množstvo príležitostí“.

3.6.3 YOUTHPASS

Z PP dostalo 80% Youthpass ako súčasť projektu a 9,2% nie a rovnako 9,2% nedostalo, ale čakajú na jeho doručenie. Zo skupiny YWM obdržalo ako súčasť aktivity 78,8%, Youthpass nedostalo 10,6%, a ešte nedostali, ale očakávajú ho 9,3%. V grafe č. 31 je zobrazenie odpovedí na otázku „Aký užitočný bol podľa vašich skúseností proces Youthpass reflexie?“ u PP a YWM.

Graf č. 31

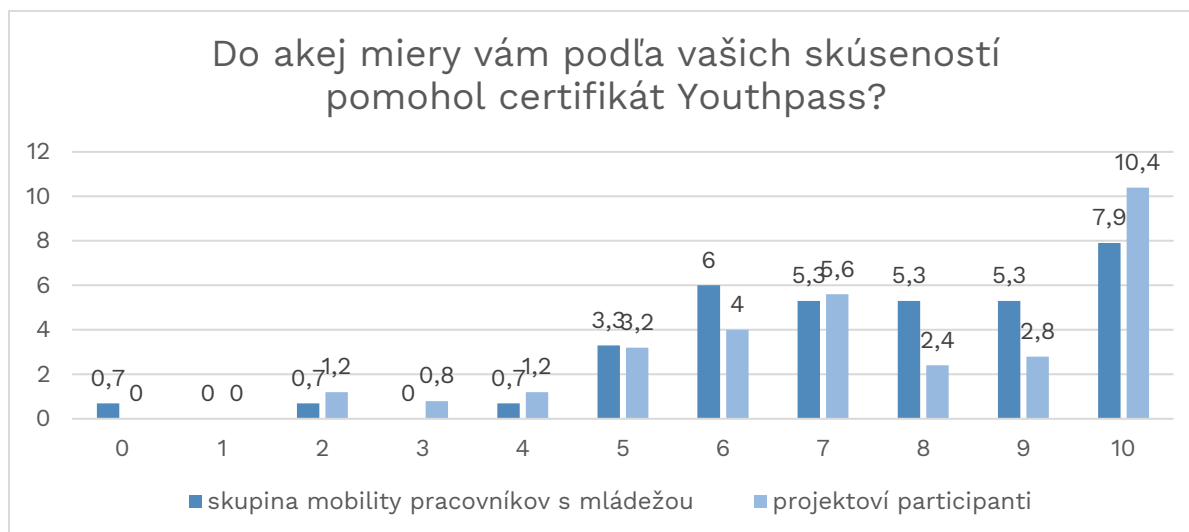
Percentuálne zobrazenie odpovedí na Likertovej škále 0 („úplne nezmyselné“) po 10 („veľmi zmyselné“) k otázke „Aký užitočný bol podľa vašich skúseností proces Youthpass reflexie?“ u PP a YWM

V otázke ohľadom predošlého použitia Youthpassu odpovedalo 65,2% PP, že ho nepoužili, 17,6% áno, na prihlásenie na ďalšie vzdelávanie, 11,6% áno, pri uchádzaní sa o prácu, 6,4% áno, pri uchádzaní sa o stáž a 6% áno, pri uchádzaní sa o školenie. Možnosť iné označilo 1,2%. V otázke ohľadom predošlého použitia Youthpassu odpovedalo 61,6% YWM, že ho nepoužili, 19,2% áno, pri uchádzaní sa o prácu, 17,9% áno, pri uchádzaní sa o ďalšie vzdelanie, 7,3% áno, na uchádzanie sa o stáž, 6% áno, na uchádzanie sa o školenie, a 2,8% označili odpoveď iné. V grafe č. 32 sa nachádza percentuálne zobrazenie skúseností PP a YWM s užitočnosťou Youthpass certifikátu.

Graf č. 32

Percentuálne zobrazenie odpovedí na Likertovej škále od 0 („úplne nezmysluplné“) po 10 („veľmi zmysluplné“) na otázku „Do akej miery vám podľa vašich skúseností pomohol certifikát Youthpass?“ u PP a YWM

V otázke ako hodnotili PT integrovanie Youthpassu do projektu takmer polovica (42,3%) označila číslo 10, ktoré znamenalo „veľmi dobre“. Zvyšné odpovede sa pohybovali na pozitívnej strane škály.

3.6.4 ZHRNUTIE

Ako najčastejšie slová PP popisujúce projekt sa najčastejšie vyskytovali slová ako zábava, skúsenosť a multikultúra. V rámci zisťovania náročnosti implementácie programu sa ukázalo, že pre PP bolo relatívne veľmi ľahké finančné zabezpečenie participácie na projekte a zároveň aj plne ukázať seba samého v projekte. Viac ako polovica bola taktiež veľmi spokojná so svojim zážitkom v projekte. V otázke, či nedávne svetové krízy ovplyvnili ich vlastnú skúsenosť alebo projekt ako taký, boli odpovede nejednoznačné, mnohí odpovedali do polovice škály, čo značilo, že vplyv nebol veľmi výrazný. Pre takmer polovicu mal projekt veľký osobný význam a mnohým z nich sa zvýšil vnímaný pocit blízkosti k Európe po projekte.

Skupina YWM si ako popisné slová projektu vyberala primárne slová ako sieťovanie, výzva a zábava. Pre väčšinu nebolo náročné finančne zabezpečiť svoju participáciu na aktivite, ako aj ukázať seba počas aktivity. Takisto sa ukázalo, že pre nich nebolo príliš náročné preniesť učenie do svojej siete/organizácie. Viac ako polovica bola veľmi spokojná so svojou participáciou. Vnímaný vplyv nedávnych svetových kríz na vlastnú skúsenosť a aktivitu bol v oboch prípadoch rovnomerne rozložený a primárne sa orientovali na stred škály, čo znamená neutrálnosť vplyvu. Skupine YWM viditeľne stúpla miera pocitu blízkosti k Európe po aktivite v porovnaní s pred aktivitou.

Skupina PT označila za opisné slová projektu najmä participácia, inklúzia a inovácia. Podľa PT bol projekt mierne ovplyvnený nedávnymi svetovými krízami a zároveň sa do nich výrazne aktívne zapájala lokálna komunita. Väčšina súhlasila s tým, že medzikultúrny rozdiel bol ocenený lokálnou komunitou, a že lokálna komunita prejavila záujem podporovať podobné aktivity aj naďalej.

V rámci bariér sa viac ako polovica PP vyjadrila, že nepociťuje bariéry v dosiahnutí svojho potenciálu. Z pomedzi tých, ktorí ich pociťujú sa bariéry týkali hlavne nedostatku financií. V PT označila takisto viac ako polovica, že bariéry nepociťujú a ak áno, tak v bývaní v odľahlej oblasti a nedostatku financií. V skupine YWM sa takýto scenár opakoval, keďže viac ako polovica nepociťuje prekážky v dosahovaní potenciálu, a ak áno, tak v nedostatku financií a bývaní v odľahlej oblasti.

Diskrimináciu zo skupiny PP viac ako polovica nepociťuje a ani sa nepovažuje za člena skupiny, ktorá by mohla byť diskriminovaná. Z pomedzi tých, ktorí sa cítia diskriminovaní, tak najmä na základe sexuality alebo národnosti. V skupine PT sa ukázalo, že takmer tri štvrtiny sa nepovažujú za člena diskriminovanej skupiny. Z tých, ktorí sa cítia diskriminovaní, tak na základe národnosti alebo etnickej skupiny. V skupine YWM sa väčšina vyjadrila, že sa nepovažujú za člena diskriminovanej skupiny. Zvyšní, ktorí sa za diskriminovaných považujú, označili pohlavie a sexualitu ako príčiny.

Vo všetkých skupinách sa ukázalo, že viac ako polovica má pocit, že dostáva férové množstvo príležitosti v porovnaní s rovesníkmi v ich krajine.

Youthpass dostala väčšina participantov ako súčasť projektu. Proces reflexie Youthpassu bol podľa PP a YWM skôr užitočný. Viac ako polovica z PP a YWM Youthpass v minulosti nepoužila. Celkovo Youthpass výskumná vzorka vníma pozitívne.

4 DISKUSIA

Medzi výhody mobility patrí napr. zamestnateľnosť účastníkov, ako aj ich sebestačnosť a medzikultúrne zručnosti. Programy môžu slúžiť aj na zlepšovanie súčasných aj na učenie nových zručností, najmä v oblasti cudzích jazykov (Kabanbayeva et al., 2019). Odpovede našich participantov ukazujú, že si osvojujú množstvo nových vedomostí a zručností a rovnako si zlepšujú zručnosti, ktoré nadobudli už pred absolvovaním projektov/aktivít. Ako významné sa ukazujú zvyšovanie sebavedomia a samostatnosti, ktoré patria aj ku kľúčovým kompetenciám v súvislosti s ich budúcim pôsobením.

V profiloch projektových participantov sa nám ukázal faktor medzigeneračnej vzdelanostnej mobility, ktorá hovorí o dosiahnutí vyššej alebo nižšej vzdelanostnej úrovne dieťaťa a rodiča. Nejde však o prenos vzdelanostnej úrovne z rodiča na dieťa (OECD, 2016). Momentálne sa ukázal u participantov stav zostupnej, teda klesajúcej vzdelanostnej mobility, ale z výsledkov aspirácií na najvyššie dosiahnuté vzdelanie môžeme vidieť, že časom by sa mal jav obrátiť na vzostupný, teda stúpajúci. Na tento trend

vzostupnej vzdelanostnej mobility poukazujú aj štúdie z oblasti sociológie výchovy.

Vplyv monitorovaných mládežníckych programov na projektových participantov sa ukázal najmä vo oblastiach ako kooperácia, kreatívne vyjadrovanie a používanie iných jazykov na komunikáciu. Ako zásadne rozvíjané kompetencie sa ukazovali najmä vyjednávanie o spoločnom riešení, interagovanie s politikou, rozhodovanie a vychádzanie s ľuďmi s iným kultúrnym zázemím. Tieto kompetencie sa ukazujú ako významné, pretože pomáhajú ľuďom uspieť v súčasne rýchlo sa meniacich spoločnostiach. Podporujú kreatívne riešenie problémov, ako aj podnikateľské myslenie (Európska komisia, 2019). Programy obohacujú tieto kompetencie, čo samo o sebe obsahuje sľubný aspekt v podporení nadnárodnej vzdelávacej a pracovnej mobility mladých ľudí. Mobilita prispieva k osobnému rozvoju a zamestnateľnosti, pretože podporuje uznanie rozmanitosti a jazykový rozvoj (EHEA, 2009). Zistenia o nadobudnutých kompetenciách projektových participantov sa zhodujú aj so zisteniami zo siete RAY z rokov 2019 – 2020, kde boli najvýraznejšími získanými kompetenciami práve vychádzanie s ľuďmi s iným kultúrnym zázemím, rovnako, ako v našej vzorke.

Pri skupine mobility pracovníkov s mládežou sa najviac rozvinuli vedomosti o neformálnom vzdelávaní a práci mládežou, organizačnom učení a rozvoji a o realite mladých ľudí. Zručnosti sa v skupine rozvinuli v témach ako posilňovanie medzinárodnej dimenzie a diverzity a vysporiadanie s napätými situáciami. Tieto zistenia sa zhodujú s výrokom autora Busbyho (1993), ktorý tvrdí, že kompetencie pracovníkov s mládežou (vrátane interkultúrnej citlivosti) treba rozvíjať zámerne (nie náhodne), a tiež aj kompetentne kultivovať (Fennes & Otten, 2008). Vyžadujú si cielavedomé úsilie, neustálu prípravu, reflexiu a tréning, čo sme mohli pozorovať na sebareflexii skupiny mobility pracovníkov s mládežou, ktorá si obohacovala kompetencie vo viacerých oblastiach, cielene si ich rozvíjala a kultivovala.

Projektové tímy uviedli, že najvýraznejšie získané vedomosti účastníkov projektov/aktivít boli o neformálnom vzdelávaní, o práci s mládežou a o realite mladých ľudí, čo sa zhoduje s našimi zisteniami u skupiny mobility pracovníkov s mládežou. Zručnosti sa účastníkom z pohľadu projektových tímov (vedúcich) zlepšili najmä v serióznej diskusii o politických témach, čo sa opätovne zhoduje so zisteniami u projektových participantov. Seriózna diskusia o politických témach je jednou z významných kompetencií pre rozvoj participácie a aktívneho občianstva.

Naše zistenia potvrdzujú, že projektíví participantí získavali nové vedomosti o témach participácie a aktívneho občianstva vo všeobecnosti. Skupina mobility pracovníkov s mládežou sa najviac naučila o praktikách aktívnej participácie. Skupina projektových tímov považovala tému participácie v občianskej spoločnosti a participáciu na demokratickom živote za najviac riešenú. Napriek širokému spektru tém sa však ukázalo, že miera rozvíjaných zručností sa u projektových participantov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou príliš nezmenila a zostala rozvinutá v rovnakej miere ako pred projektom/aktivitou. Záujem o angažovanosť v spoločnosti alebo participácia na voľbách sa nemenil po absolvovaní projektu alebo aktivity.

Európska mládež, ktorá sa zúčastňuje takýchto aktivít alebo projektov, nemusí nevyhnutne pociťovať významný vplyv na úroveň svojho záujmu o voľby alebo spoločnosť po ukončení z niekoľkých dôvodov. Hoci programy prispievajú k osobnému rozvoju a medzikultúrnemu porozumeniu, nemusia priamo riešiť politickú angažovanosť alebo občiansku participáciu. Účasť sa môže skôr zameriavať na akademické a kultúrne skúsenosti než na politické vzdelávanie. Účinky participácie na politickú angažovanosť môžu byť dočasné alebo obmedzené. Výskum naznačuje, že transformačné účinky skúseností s medzinárodnou mobilitou sa môžu časom zmenšiť. Bez trvalej podpory alebo nadväzujúcich iniciatív môže počiatočné nadšenie alebo motivácia pre občiansku participáciu vyprchať. Navyše, bariéry v spoločnostiach, ako je nedostatok politického vzdelania, obmedzené príležitosti alebo sociálno-ekonomické nerovnosti, ktoré vplyvajú na spomínané zručnosti, môžu pretrvávať aj po účasti na projektoch/aktivitách (Souto-Otero et al., 2013). Bohužiaľ, toto monitorovanie mládežníckych programov nesleduje priamo mieru angažovanosti participantov pred realizáciou projektov/aktivít. Preto sa môžeme domnievať, že participantí vstupujúci do programu sú už angažovaní v rámci svojich komunít a vplyv európskych mládežníckych programov v tejto oblasti nie je tak výrazný.

V otázkach diverzity a inklúzie sa ako najvýraznejšie získané vedomosti ukázali v témach ako diverzita, európske hodnoty, praktiky diverzity a inklúzie a stratégie diverzity a inklúzie. Projektové tímy označili za najviac riešené témy diverzitu, solidaritu, európske hodnoty a inklúziu. U projektových participantov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou sa však nevyskytol výrazný nárast v podporovaní diverzity, aktívneho boja proti diskrimináciám a netoleranciam a v boji za svoje vlastné práva. Nedostatok konkrétnych zmien v oblastiach môže súvisieť s malým zameraním obsah projektov/aktivít ako sú napr. rozmanitosť, diskriminácia alebo obhajoba práv. Kratšie trvanie projektov/aktivít takisto môže obmedziť schopnosť podnietiť zmysluplné zmeny v postojoch alebo správaní súvisiacich s diverzitou alebo inklúziou. Štrukturálne bariéry v rámci spoločnosti, ako je systémová diskriminácia, nerovnaká dynamika moci a obmedzený prístup k zdrojom, môžu pretrvávať aj napriek účasti. Bariéry môžu brániť úsiliu podporovať rozmanitosť, bojovať proti diskrimináciám a obhajovať práva, pretože si vyžadujú rozsiahlejšie spoločenské transformácie a trvalú kolektívnu akciu.

V oblasti digitalizácie sme zistili, že najčastejšie získané vedomosti boli o komunikáciách a spolupráci, riešení problémov a praktikách digitálnej transformácie. Opäť sa ukázalo, že projektoví participantí a ani skupina mobility pracovníkov s mládežou nevnímali výrazný nárast vo svojich digitálnych zručnostiach ako sú napr. používanie digitálnych technológií alebo schopnosť starať sa o svoju digitálnu psychickú pohodu. Projektové tímy však vnímali nárast schopností u participantov projektov/aktivít. Nespozorovaný rast z pohľadu projektových participantov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou môže byť zakorenený v skutočnosti, ktorú uviedol Eurostat (2024). Štatistické výsledky ukazujú, že u Slovákov vo veku 16 až 29 je takmer 70% jednotlivcov so základnými alebo vyššími základnými digitálnymi zručnosťami. Resp. všetkých 5 komponentov digitálnych zručností (zručnosti informačnej a dátovej gramotnosti; komunikačné schopnosti a spolupráca; schopnosť

vytvárať digitálny obsah; bezpečnostné schopnosti; schopnosť riešiť problémy). Takto vieme vysvetliť ich vnímanú stagnáciu v zručnostiach digitalizácie, vzhľadom na to, že mnohí z nich už tieto zručnosti ovládajú. Rozdiel v digitálnych kompetenciách participantov pred ich zapojením do aktivít môže pretrvávať aj napriek ich účasti. Zatiaľ čo digitálne nástroje a platformy sú čoraz viac integrované do vzdelávacích programov a programov zameraných na mládež, rozdiely v prístupe k technológiám a zručnostiam v oblasti digitálnej gramotnosti môžu obmedziť účinnosť týchto iniciatív pri podpore zmysluplných zlepšení digitálnych kompetencií (Ragnedda & Muschert, 2013).

Mobilita je jedným z najdôležitejších nástrojov na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom internacionalizácie. Má potenciál formovať a posilňovať rozsiahle a zdieľané regionálne identity, čo vedie k rozvoju jednotného zmyslu pre globálne občianstvo (Ramaswamy et al., 2021). Tento rozvoj začína pri získavaní vedomostí o udržateľnosti. Projektoví participantí nadobudli najviac vedomostí o udržateľnom rozvoji ako sociálnom probléme a ako o environmentálnom probléme. K sociálnemu vnímaniu a prístupu k udržateľnosti prispieva najmä environmentálne orientovaný životný štýl, ktorý je založený na environmentálnej výchove (UNESCO, 2015). Participantí takisto preberali v projekte témy ako rešpekt k prírode a environmentálna spravodlivosť, ktoré úzko súvisia s konceptom udržateľnosti, avšak hodnotou výskytu neboli až také výrazné ako napr. téma akceptácie alebo kritického myslenia. Menšia časť participantov vyjadrila zvýšenie citlivosti voči environmentálnym problémom po projekte.

V skupine mobility pracovníkov s mládežou sa ako najvýraznejšie témy stali praktiky, stratégie a nástroje trvalo udržateľného rozvoja. Opäť tu boli výrazné aj témy kritického myslenia, solidarity a rovnosti, ktoré súvisia s témou udržateľnosti. V tejto skupine sa ukázala o niečo vyššia citlivosť k environmentálnym problémom po aktivite ako u projektových participantov. Projektové tímy označili práve témy udržateľného rozvoja ako sociálneho a environmentálneho problému ako hlavné, ktoré v projekte riešili. Tieto zistenia sa zhodujú s odpoveďami projektových participantov. Takisto sa ukázala zhoda projektových tímov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou, kde sa vyjadrili, že počas projektu skúmali najmä nástroje, praktiky a stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Projektové tímy očakávali výraznejšie zvýšenie citlivosti k environmentálnym problémom u projektových participantov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou ako reálne samotní participantí označovali.

Mládež zohráva veľkú úlohu pri realizácii cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Prostredníctvom inovácií a ich nadobudnutých vedomostí a zručností nám môžu oddialiť dôsledky degradácie životného prostredia. Jedným z krokov budovania základov pri posilňovaní miestnych, regionálnych, národných a globálnych kapacít a reagovať na výzvy, je zvyšovanie občianskeho vzdelávania o environmentálnom povedomí. Úloha mládeže je tu ústredná, pretože práve v nastupujúcich generáciách možno najľahšie dosiahnuť zvýšené povedomie a očakávané konanie.

Za najčastejšie opisné slová si účastníci vyberali hlavne slová ako zábava, skúsenosť, sieťovanie alebo výzva. v skupine projektových tímov to však bola hlavne participácia a inklúzia. Pre skupiny projektových účastníkov a mobility pracovníkov s mládežou nebolo príliš náročné finančné zabezpečenie participácie na projekte. Takisto ani ukázanie samého seba v projekte/aktivite. Viac ako polovica v oboch skupinách bola spokojná so svojou participáciou. Svetové krízy podľa celej výskumnej vzorky neovplyvnili zásadným spôsobom samotný projekt alebo ich participáciu. Toto zistenie môže byť vysvetlené zníženou citlivosťou mládeže a spoločnosti voči svetovým krízam vďaka napr. fenoménu prebytku informácií. V dnešnom svete sú mladí ľudia bombardovaní neustálym prúdom informácií z rôznych zdrojov vrátane sociálnych médií, spravodajských kanálov a online platforiem. To môže viesť k znecitliveniu alebo pocitu preťaženia, kedy sa môžu naladiť alebo stať sa ľahostajnými k určitým problémom (Rosen et al., 2013). Mladí ľudia vo všeobecnosti vykazujú vyššiu úroveň psychickej odolnosti a adaptability, ktoré im pomáhajú v zotavovaní sa zo stresových situácií. Zistenie dokážeme vysvetliť aj väčšou kognitívnou flexibilitou mládeže prispôbiť sa novým a náročným podmienkam (Garfin, 2020).

V skupine projektových účastníkov a skupine mobility pracovníkov s mládežou sa obom zvýšil pocit blízkosti k Európe po projekte/aktivite. Pociť blízkosti môže byť podmienený kultúrnou výmenou, kde sú účastníci vystavovaní novým kultúram, jazykom a perspektívam, čo môže viesť k väčšiemu uznaniu európskej rozmanitosti a pocitu spolupatričnosti. Takisto sa v týchto projektoch tvoria priateľstvá, sieťuje sa a vytvárajú sa sociálne spojenia, ktoré prispievajú pocitu zdieľanej identity. Podobne sa zvyšuje povedomie o európskych inštitúciách a politikách, čo môže podporiť medzinárodnú spoluprácu, mobilitu a súdržnosť. Celkovo sa takáto skúsenosť považuje za transformatívnu, čo ovplyvňuje osobnostný rast a takisto rast identity (King & Ruiz-Gelices, 2003; Mitchell, 2012).

V otázkach diskriminácie sa ukázalo, že viac ako polovica zo všetkých skupín sa nepovažuje za člena skupiny, ktorá je diskriminovaná. Vo zvyšných prípadoch sa ukázalo, že ak sú členom skupiny, ktorá je diskriminovaná, tak je to na základe sexuality, národnosti alebo príslušenstvu k etnickej skupine. Nízke hodnoty diskriminácie môžu byť vysvetlené cez politiku diverzity a inklúzie, ktorú projekty a aktivity podporujú prostredníctvom svojich politik a usmernení. Týmto sa podporuje prostredie, ktoré si môže viac ceniť rešpekt, toleranciu a rovnosť medzi účastníkmi. Takisto môžu hrať úlohu silné komunitné a sociálne väzby, ktoré môžu byť vytvorené počas projektov/aktivít. Tie môžu slúžiť ako ochranné faktory pred diskrimináciou.

V otázkach zameraných na užitočnosť a funkčnosť Youthpass certifikátov sa pri takmer všetkých skupinách ukázalo, že pred projektom alebo aktivitou Youthpass nepoužili. Napriek tomu sa, v skupine projektových účastníkov a mobility pracovníkov s mládežou, ukázalo, že väčšina účastníkov označila proces Youthpass reflexie a certifikátov za zmysluplný a takisto užitočný. Toto zistenie si môžeme vysvetliť tvrdeniami Marka Taylora (2009), že učenie, ku ktorému dochádza v rámci práce s mládežou, je často neviditeľné, najmä pre tých, ktorí nie sú v mládežníckom sektore. Prípadne to ľudia môžu brať ako menejcenné, ak je to učenie neformálne, aj napriek tomu,

že to má rovnako veľký (alebo väčší) vplyv na kvalitu ich života. Youthpass je európskym nástrojom uznávania na identifikáciu a dokumentáciu výsledkov tohto vzdelávania/učenia v projektoch Erasmus+, tým pádom dáva uznanie výsledkov neformálneho vzdelávania, ktorým sa dvíha váha vzdelávacej hodnoty projektu. Efekt uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania môžeme pozorovať aj na predošlom využití Youthpass certifikátov v našej výskumnej vzorke, ktorí ho využili pri uchádzaní sa o zamestnanie alebo stáž. Youthpass poskytuje potvrdenie nadobudnutia zručností prostredníctvom neformálneho vzdelávania, ktoré podporuje aj samotná Európska únia, čo môže byť prospešné pri uchádzaní sa o zamestnanie alebo stáž.

4.1 LIMITY

Limitom výskumu bola nízka návratnosť dotazníkov, prípadne nedokončenie dostatku dotazníka. Príčinou môže byť napr. nesprávna dokumentácia pri evidencii projektových participantov a udeľovaní súhlasu so spracovaním osobných údajov. Ako ďalší limit uvádzame sebahodnotenie. Ľudia môžu odpovedať nepravdivo, najmä pri citlivejších otázkach. Prípadne, vedome/nevedome prikrášliť realitu (Demetriou, Ozer & Essau, 2015).

Ako ďalší limit považujeme nízku frekvenciu odpovedí pri niektorých položkách, keďže participant nemali povinnosť odpovedať na každú položku. Pri čistení dát boli stanovené limity, že v prípade, ak participant odpovie na príliš malé množstvo položiek, jeho súbor odpovedí nebude zakomponovaný do celkových dát. Avšak, aj napriek tomuto triedeniu, vidíme pri niektorých položkách veľmi nízke čísla, obzvlášť s prihliadaním na veľkosť našej krajiny.

4.2 PRÍNOSY

Táto komplexná štúdia, ktorá sa zaoberá mnohostrannými aspektmi programu Erasmus+, vrátane ich vplyvu na viaceré oblasti, ponúka množstvo výhod pre zainteresované strany z rôznych sektorov. Skúmaním skúseností a perspektív projektových participantov, projektových tímov a skupiny mobility pracovníkov s mládežou poskytuje tento výskum cenné poznatky o účinnosti iniciatív Erasmus+ pri podpore medzikultúrneho porozumenia a podpore sociálnej súdržnosti. Zistenia majú rozsiahle dôsledky pre tvorcov politik, pedagógov a správcov programov, čo im umožňuje prispôbiť návrhy programov, podporné štruktúry a školiace zásahy tak, aby lepšie vyhovovali rôznym potrebám participantov.

Okrem vyššie uvedeného sa ukazuje, že jednotlivé priority európskych mládežníckych programov sú navzájom prepojené prierezovými témami, ktoré sú označované za dôležité pre 21. storočie. Naš výskum nám ukazuje potrebu podpory neformálneho vzdelávania a jeho význam nielen na úrovni osobnostnej, ale aj spoločenskej.

5 ZÁVER

Na záver, program Erasmus+ je majákom rozmanitosti, inklúzie a medzikultúrneho porozumenia v oblasti medzinárodných iniciatív mobility. Prostredníctvom svojich robustných politík, komplexných podporných štruktúr a dôrazu na medzikultúrne vzdelávanie sa programu podarilo vytvoriť prostredie, kde sú prípady diskriminácie zriedkavé, tak ako ukázali naše výsledky. Zväzok programu podporovať rešpekt, toleranciu a rovnosť medzi participantami prispel k vytvoreniu podpornej a inkluzívnej komunity, kde sa jednotlivci z rôznych prostredí cítia byť oceňovaní a pociťujú dostatočne férové množstvo príležitostí.

Program môže zohrávať kľúčovú rolu pri zvyšovaní povedomia o kultúrnych rozdieloch, predsudkoch a stereotypoch a vybavuje jednotlivcov potrebnými zručnosťami a znalosťami, aby sa mohli citlivo a efektívne orientovať v medzikultúrnych interakciách. Okrem toho, silný dôraz na budovanie komunity a sociálne prepojenia v rámci programu slúžia ako ochranné faktory pred diskrimináciou, keďže participantí vytvárajú blízke priateľstvá a podporujú siete, ktoré môžu vplývať na spolupatričnosť a pocit prijatia. Podporovaním dialógu, porozumenia a spolupráce cez hranice, program nielen obohacuje životy jednotlivých participantov, ale prispieva k širším cieľom európskej integrácie, solidarite a mieru.

Program slúži ako príklad toho, ako môžu iniciatívy medzinárodnej mobility podporovať rozmanitosť, medzikultúrne porozumenie, získavanie vedomostí a zručností, čo v konečnom dôsledku pripravuje cestu k inkluzívnejšiemu a harmonickejšiemu svetu.

6 RAY SOC

V ére poznačenej spoločenskými výzvami sa Európsky zbor solidarity ukazuje ako maják kolektívnej akcie a solidarity v celej EÚ. Zbor, ktorý v roku 2018 založila Európska komisia, stelesňuje záväzok EÚ podporovať pocit jednoty a súdržnosti medzi jej členskými štátmi. Zbor predstavuje platformu pre mládež vo veku 18 až 30 rokov, prostredníctvom ktorej sa môžu zapojiť do dobrovoľníctva, stáží a pracovných stáží, ktoré riešia naliehavé spoločenské potreby. Či už ide o podporu utečencov, pomoc pri úsilí o ochranu životného prostredia alebo o prispievanie na projekty komunitného rozvoja. Účastníci zohrávajú zásadnú úlohu pri presadzovaní solidarity a cezhraničnej spolupráce. Program ponúka cenné príležitosti na osobný a profesionálny rozvoj, čím dáva mladým ľuďom možnosť získať nové zručnosti, rozšíriť si obzory a zmysluplne prispieť spoločnosti.

6.1 VÝSKUMNÉ CIELE A OTÁZKY

Hlavnými cieľmi sú preskúmanie účinkov projektov financovaných prostredníctvom Európskeho zboru solidarity na účastníkov projektu a projektové tímy a ich komunity, siete a organizácie. Tiež študovanie profilov participantov a projektových tímov na individuálnej a organizačnej úrovni a analyzovanie prístupu k Európskemu zboru solidarity z pohľadu mládeže, ako aj orgánov, skupín, sietí a organizácií v sektore mládeže. Taktiež aj preskúmanie implementácie Európskeho zboru solidarity z pohľadu kľúčových zainteresovaných strán na úrovni projektu aj programu.

Hlavné výskumné otázky:

- Aké sú účinky projektov Európskeho zboru solidarity na účastníkov projektu a projektové tímy, ich skupiny/siete/organizácie a ich komunity a podmienky?
- Aké je prostredie projektov Európskeho zboru solidarity, najmä pokiaľ ide o prístup a implementáciu programu, individuálne a organizačné profily aktérov a rozvoj, implementáciu, riadenie a podporu projektov?
- Ako môžu zistenia tohto výskumného projektu posilniť implementáciu Európskeho zboru solidarity a podporiť rozvoj mládežníckej politiky a praxe práce s mládežou založenej na dôkazoch z výskumu?

Podporné výskumné otázky:

- Aké sú účinky účasti na projektoch Európskeho zboru solidarity na rozvoj kľúčových kompetencií účastníkov projektu a projektových tímov?
- Aké sú účinky účasti na projektoch Európskeho zboru solidarity na vzdelávacie a profesionálne dráhy projektových participantov a členov projektového tímu?
- Aké sú účinky projektov Európskeho zboru solidarity na kompetencie a postupy práce s mládežou a mládežníckych vedúcich zapojených do programu?
- Ako a do akej miery prispievajú projekty Európskeho zboru solidarity k zámerom, cieľom a prioritám programu?

- Ako sa líšia efekty medzi rôznymi formátmi a typmi dobrovoľníckych a solidárnych projektov, ako aj rôznymi rolami a úlohami v týchto projektoch?
- Aké sú profily projektových participantov, projektových partnerstiev, projektových tímov a podporných tímov a čo to hovorí o prístupe k programu?

6.1.1 VÝSKUMNÁ VZORKA

Naša výskumná vzorka pozostávala z projektových tímov (N = 5) (ďalej PT), z účastníkov, ktorí participovali na cezhraničných dobrovoľníckych aktivitách (N = 33) (ďalej VOL) a participantov, ktorí sa podieľali na Solidarity projektoch (N = 7) (ďalej SOL). Solidarity projektov sa dá zúčastniť iba v skupine viac ako 5 dospelých ľudí s legálnym pobytom v tej istej krajine. Vzorku tvorilo 45 participantov (N = 45).

Z PT bola najčastejšia rola v mládežníckom sektore rola trénera so 40%. Viacerí (60%) označili, že pracujú pravidelne s ľuďmi s obmedzenými príležitosťami. Približne 80% pracuje a žije vo veľkomeste, meste alebo malom meste a takisto 80% označilo, že sa považujú za ženy. Najvyšším dosiahnutým vzdelaním u PT s 80% bolo vysokoškolské druhého stupňa smerujúce k magisterskému titulu. V čase projektu sa 20% vzdelávalo a 20% pôsobilo v dobrovoľníctve.

V skupine VOL sa ukázalo, že najviac, teda 30,3%, žije buď vo veľkomeste alebo v obci a 72,7% sa identifikujú ako ženy. Najvyššie dosiahnuté vzdelanie s 30,3% bolo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa smerujúce k magisterskému titulu. V čase projektu sa 48,5% vzdelávalo, 27,3% pôsobilo v dobrovoľníctve a 18,2% bolo nezamestnaných, ktorí chcú prácu, ale aktívne ju nehladajú. O projekte sa dozvedeli najmä cez kamarátov (33,3%) a cez sociálne médiá (30,3%).

Zo skupiny SOL označilo 71,4%, že žijú v meste alebo malom meste, pričom 71,4% sú ženy. Najvyššie momentálne dosiahnuté vzdelanie s 42,9% bolo vysokoškolské druhého stupňa smerujúce k magisterskému titulu a vysokoškolské prvého stupňa smerujúce k bakalárskemu titulu. V čase projektu 57,1% pôsobilo v dobrovoľníctve a takisto sa vzdelávalo, 42,9% boli zamestnaní. O projekte sa v skupine SOL dozvedeli od kamarátov alebo cez organizáciu (42,9%).

6.2 VÝSLEDKY

V nasledujúcej sekcií je celkový vplyv programu na participantov, ako aj bližší pohľad na jednotlivé programové priority (participácia na demokratickom živote a občianska angažovanosť, sociálna diverzita a inklúzia, digitalizácia a podpora environmentálnej udržateľnosti) z pohľadu všetkých zúčastnených skupín. Pre nízku návratnosť dotazníkov upozorňujeme, že výsledky sú stručnejšie opísané.

6.2.1 VPLYV PROGRAMU

Podľa PT projekty prispeli k všeobecným cieľom Európskeho zboru solidarity, najmä k podpore zraniteľných ľudí (80%) a spojeniu mladých ľudí a organizácií pri budovaní inkluzívnejšej spoločnosti (80%), k propagovaniu sociálnej inklúzie (80%). Pri strategických cieľoch najviac prispeli k poskytnutiu príležitostí mladým ľuďom na zapojenie sa do solidárnych aktivít (80%) a k zlepšeniu kompetencií mladých ľudí (80%).

PT v otázkach ohľadom zvýšenia ich sebedomia (40%), empatizovania (40%) s ostatnými a lepšom uvedomení si v akých kompetenciách sa chcú rozvíjať (40%), odpovedali zhodne. Môžeme tak vidieť, že po projekte sa im tieto atribúty zlepšili.

V skupine VOL sa ukázalo, že dôvody participácie na projekte boli hlavne naučiť sa niečo nové (84,8%), spoznať nových ľudí (81,8%) a rozvíjať sa v jazykových schopnostiach (60,6%). Participanti skupiny VOL súhlasili alebo úplne súhlasili s tvrdeniami, že sa im zmysluplne rozšírili siete a uvedomili si v akých kompetenciách sa chcú rozvíjať.

V skupine SOL sa ukázalo, že participovali najmä z dôvodu naučenia sa niečoho nového (85,7%) a zažitia solidarity (71,4%). Takmer všetci (85,8%) súhlasili s výrokom, že sa po projekte cítia viac sebedomí a lepšie empatizujú s ostatnými (71,5%).

6.2.2 VPLYV PROGRAMU NA PROGRAMOVÉ PRIORITY

V rámci sekcie participácie a občianskej angažovanosti sa PT nevyjadrili ani k jednej z položiek. Avšak, v najpočetnejšej zo skupín, v skupine VOL sa vyjadrili, že v projekte sa naučili najmä o participácii v občianskej spoločnosti (9,1%). Okrem toho, k ďalším osvojeným témam patrila hlavne rovnosť (12,1%) a empatia (12,1%). V skupine VOL uviedli, že po aktivite sa viac zaujímajú o prispievanie do lokálnej komunity ako pred projektom (6,1%) a tiež sa viac zaujímajú o účasť na demokratických procesoch (6,1%). V Skupine SOL sa najčastejšie naučili o tom, ako funguje Európska únia (14,3%) a o participácii na demokratickom živote (14,3%). Okrem toho sa naučili o rovnosti, akceptácii, inklúzií, nenásilí a kritickom myslení, pričom všetky dosahovali hodnotu 14,3%.

V oblasti diverzity a inklúzie sa PT vyjadrili, že projekt skúmal najmä inklúziu (40%) a solidaritu (40%), okrem iného aj empatiu (40%). Počas projektu sa preskúmavali primárne praktiky diverzity a inklúzie (40%). Z PT 40% súhlasilo alebo veľmi súhlasilo s výrokmi, ktoré tvrdili, že participanti sú lepší v aktívnom podporovaní diverzity po projekte, že sú lepší v boji proti diskriminácii a netolerancii a v boji za svoje vlastné práva po projekte. Zo skupiny VOL sa najviac naučili o diverzite (12,1%) a 9,1% označilo témy inklúzie, demokracie a solidarity. Okrem tých, sa naučili aj o empatii (15,2%), kritickom myslení a akceptácii (12,1%). Po projekte skupina VOL do tej istej miery (12,1%) aktívne podporuje diverzitu. V boji proti diskriminácii do tej istej miery 9,1% a viac ako pred projektom takisto 9,1%. Aktívne za svoje práva bojuje viac ako pred projektom 12,1%. Skupina SOL sa v oblasti diverzity a inklúzie nevyjadrila k žiadnej z položiek.

V oblasti digitalizácie sa v skupine PT ukázalo, že najčastejšími témami v projektoch s hodnotami 20% boli tvorenie digitálneho obsahu, okrem toho aj rovnosť, ľudské práva, akceptácia a kritické myslenie. Takisto 20% PT súhlasí s výrokom, že participanti sú kompetentnejší v používaní digitálnych technológií po projekte. Zo skupiny VOL sa najviac naučili o komunikácií a kolaborácií (15,2%), riešení problémov (15,2%), a okrem iného o kritickom myslení (15,2%), solidarite a akceptácií (12,1%). Po projekte im ostala kompetencia používať digitálne technológie v tej istej miere (15,2%). To isté sa ukázalo v schopnosti starať sa o svoju digitálnu pohodu, ktorá ostala na tej istej úrovni (15,2%). Skupina SOL sa v oblasti digitalizácie nevyjadrila k žiadnej z položiek.

V oblasti environmentálnej udržateľnosti sa v skupine PT sa ukázalo, že projekt obsahoval najmä témy, ktoré považujú udržateľnosť za sociálny problém (20%) a environmentálny problém (20%). Okrem týchto tém sa v projektoch podľa PT objavili aj témy ako rovnosť (40%) a ľudské práva (40%). PT označili, že z tém ako roly alebo stratégie trvalo udržateľného rozvoja, a im podobné, neskúmali žiadnu z nich (40%) a 20% súhlasilo s výrokom, že projekt pomohol participantom byť citlivejší k udržateľnosti a klimatickým problémom, a že po projekte dokážu lepšie prispievať k environmentálnej udržateľnosti v každodennom živote. Participanti vedia lepšie tlačiť na spoločnosť pre environmentálnu udržateľnosť (20%). V skupine VOL sa ukázalo, že najviac sa v projekte skúmal trvalo udržateľný rozvoj ako sociálny problém (9,1%). V projekte sa skúmali aj témy ako solidarita (9,1%), akceptácia (9,1%) a kritické myslenie (9,1%). Zo skupiny VOL 9,1% súhlasilo alebo veľmi súhlasilo s výrokom, že projekt im pomohol byť citlivejší k environmentálnym problémom. Z toho 3% označili, že po projekte pociťujú, že prispievajú viac k environmentálnej udržateľnosti ako pred projektom a 9,1% označili, že do tej istej miery ako pred projektom. To isté sa ukázalo v aktívnom tlačení na environmentálnu udržateľnosť v spoločnosti, 9,1% do tej istej miery a 3% viac ako pred projektom. V rámci aktívneho tlaku na environmentálnu udržateľnosť v politike sa 6,1% vyjadrilo, že do tej istej miery a 6,1% viac ako pred projektom. Skupina SOL sa v oblasti environmentálnej udržateľnosti nevyjadrila k žiadnej z položiek.

6.3.3 IMPLEMENTÁCIA PROGRAMU

Z PT sa 60% vyjadrilo, že projekt mal vplyv na ich prácu a sieť/organizáciu. V otázke, ktorá zisťovala aký ľahký bol proces aplikácie na značku kvality, iba jeden participant odpovedal, že proces nebol vôbec ľahký. Zvyšok sa usadil na strede škály, neutrálne. Administrácia projektu bola pre všetkých neutrálne ľahká, takisto sa vyjadrili najmä na strede škály. Pri otázke ako primerané bolo financovanie projektu, PT odpovedali skôr na pozitívnej strane škály. Na druhú stranu, pri otázke ako spoľahlivé boli programové online nástroje odpovedali skôr na negatívnej strane škály. Kooperácia medzi partnermi bola pre nich viac pozitívna, zatiaľ čo hľadanie dobrovoľníkov bolo skôr negatívne, až na jedného participanta.

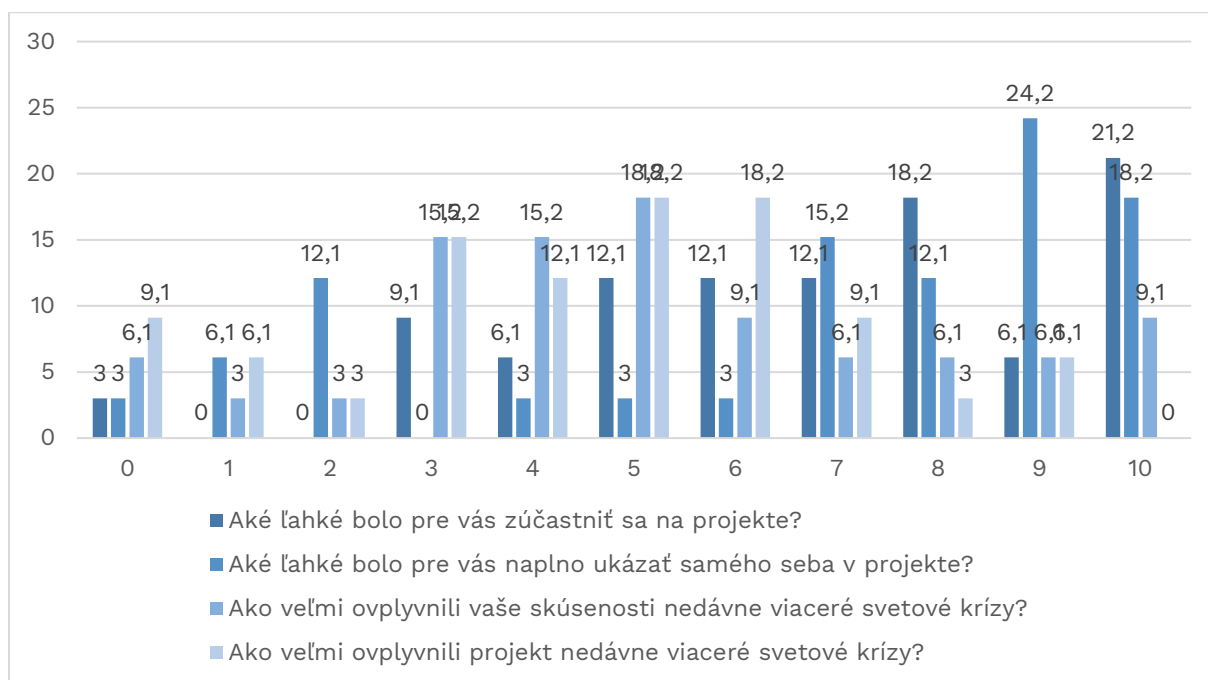
Youthpass bol podľa PT zapracovaný do programu dobre. Relevantnosť projektových výsledkov hodnotili tiež pozitívne, ako aj udržateľnosť. PT

vnímala aj ovplyvnenie projektov momentálnymi svetovými krízami ako výrazné. Podľa PT lokálna komunita prijala projekty pozitívne, stala sa viac vnímavou k potenciálu dobrovoľníctva, ocenila medzikultúrnu dimenziu projektov a prejavila záujem podporovať podobné aktivity v budúcnosti.

Odpovede skupiny VOL na otázky týkajúce sa implementácie a skúseností z programu sú v grafe č. 33.

Graf č. 33

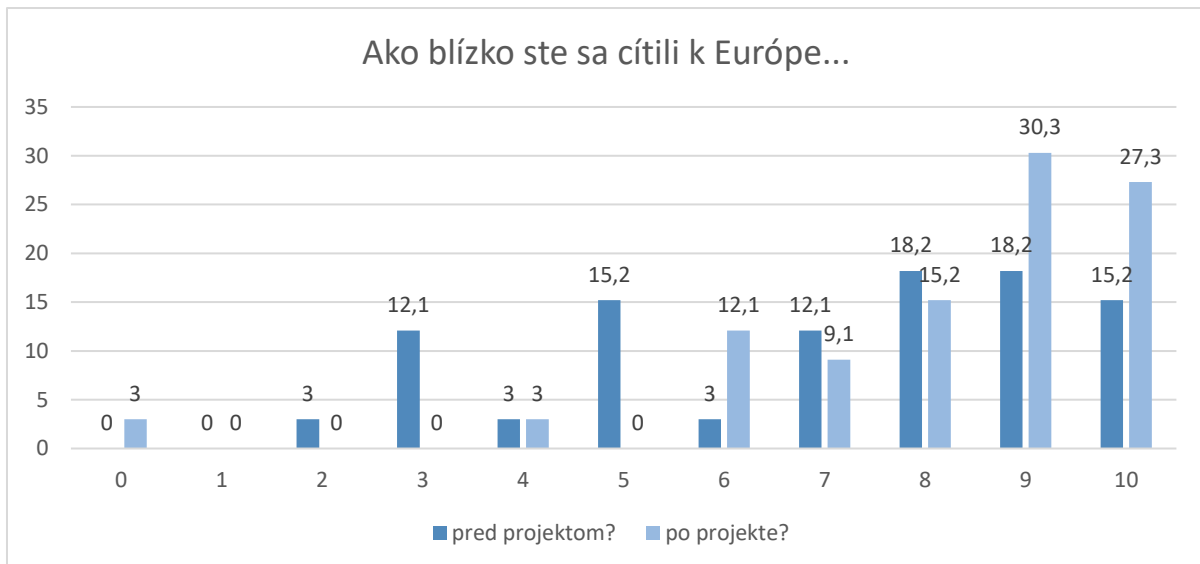
Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa implementácie programu u skupiny VOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

Pri otázkach týkajúcich sa zapojenia lokálnej komunity do projektu odpovedala skupina VOL zväčša kladne, 78,9% na škále označila číslom nad 7 (10 = „veľmi“). Podľa nich komunita prijala projekt takisto veľmi kladne. Opäť väčšina označila na škále viac ako číslo 7, konkrétne 81,8%. Pri otázke ako zmysluplný bol pre skupinu VOL projekt odpovedalo 57,6% veľmi zmysluplný. V grafe č. 34 je percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny VOL.

Graf č. 34

Percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny VOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

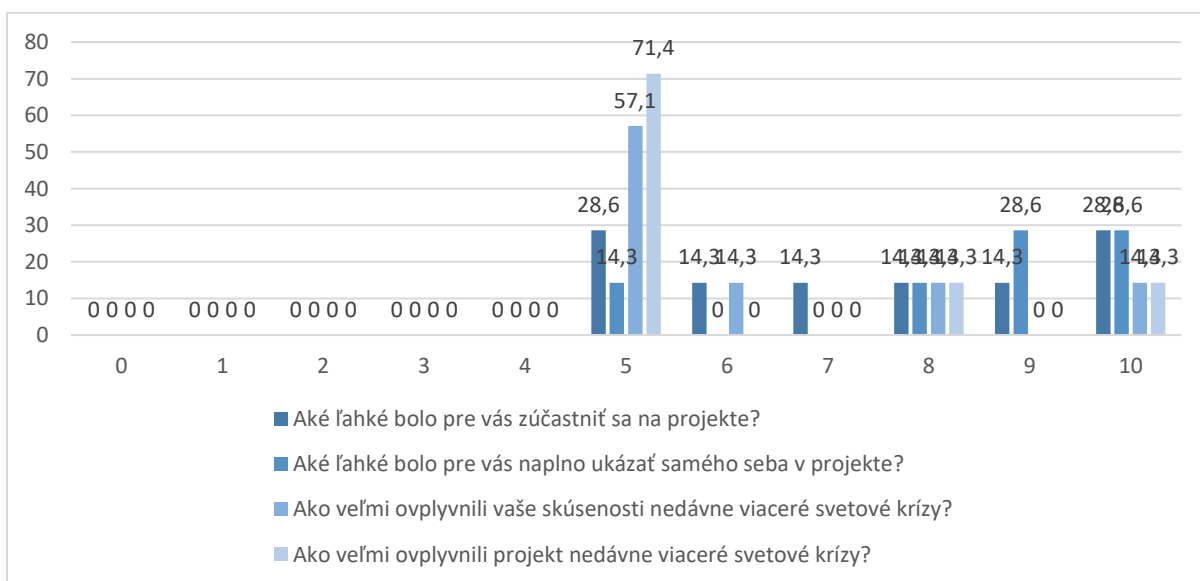

V skupine VOL dostala takmer polovica (48,5%) Youthpass certifikát ako súčasť projektu. Takisto väčšina (72,7%) Youthpass predtým nikdy nepoužila. Užitočnosť Youthpassu hodnotila skupina VOL prevažne na pozitívnej strane škály.

Odpovede skupiny SOL na otázky týkajúce sa implementácie programu sú v grafe č. 35. Odpovede k rovnosti a férovosti skupinovej dynamiky a rozloženia úloh v skupinách sú v grafe č. 36. V grafe č. 37 je percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny SOL.

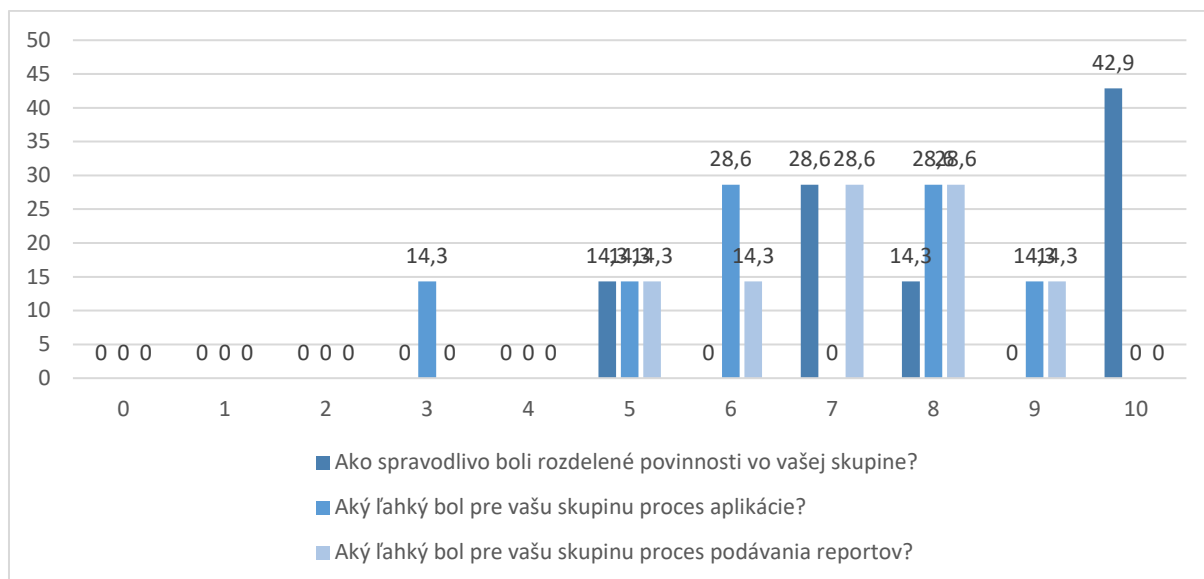
Graf č. 35

Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa implementácie programu u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

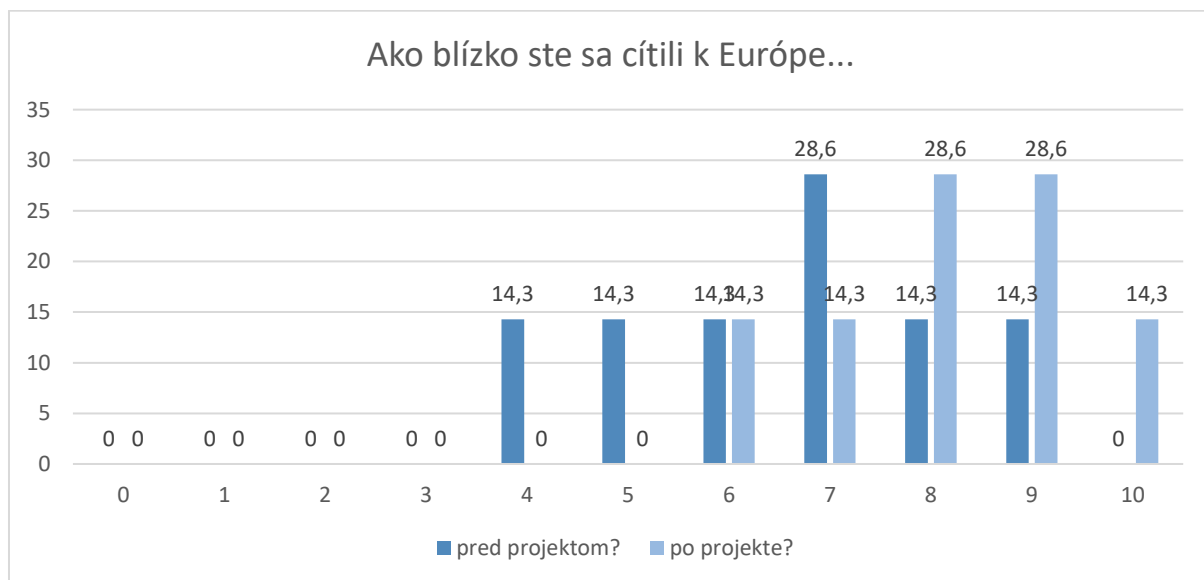
Graf č. 36

Percentuálne zobrazenie odpovedí k otázkam týkajúcich sa skupinovej dynamiky a rozloženia úloh u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

Graf č. 37

Percentuálne zobrazenie pocitu blízkosti k Európe pred a po projekte u skupiny SOL na Likertovej škále od 0 („vôbec“) po 10 („veľmi“)

V skupine SOL dostala viac ako polovica (57,1%) Youthpass certifikát ako súčasť projektu. Opäť, viac ako polovica (57,1%) Youthpass ešte nikdy predtým nepoužila.

6.3 DISKUSIA

Zistenia poukazujú na skutočnosť, že viacerí participanti absolvujú program pretože chcú zažiť niečo nové, ako to je aj pri Erasmus+ programoch. No v Európskom zbore solidarity je častým motivátorom na účasť potreba zažitia solidarity. U všetkých skupín sa ukázalo, že pociťujú zlepšenia v určitých oblastiach svojho života po projekte. U PT to bolo napr. zlepšenie sebavedomia, u VOL rozširovanie sietí a SOL tiež sebavedomie a súcit voči ostatným.

Zapojením participanti získajú skúsenosti z prvej ruky pri riešení miestnych a spoločenských výziev, či už ide o dobrovoľnícku prácu v oblasti životného prostredia, marginalizovaných skupín alebo katastrofách. Participanti hlbšie pochopia potreby a dynamiku komunity. Toto praktické zapojenie môže kultivovať empatiu, ktorá sa ukazovala aj vo výsledkoch ako výrazná téma, ktorá podporuje zmysel pre solidaritu. Okrem toho zručnosti a skúsenosti získané prostredníctvom projektov môžu umožniť prevzatie vedúcich úloh a iniciáciu pozitívnej zmeny vo svojich komunitách. Výsledky naznačujú, že participanti môžu byť svedkami vplyvu kolektívnej akcie pri riešení problémov komunity, s väčšou pravdepodobnosťou môžu vnímať dôležitosť politických procesov pri formovaní budúcnosti svojich komunit.

Diverzita a inklúzia môžu byť podporované práve vystavovaním sa medzinárodnej spolupráci, čo môže poskytnúť medzikultúrne porozumenie, ocenenie rôznych perspektív a kultúrnych rozdielov. Projekty riešia širokú škálu spoločenských problémov vrátane otázok súvisiacich s diverzitou, spravodlivosťou a inklúziou. Aktívnym prispievaním do takýchto projektov sa participanti môžu naučiť rozpoznávať a riešiť systémové prekážky inklúzie, čím vedia podporiť viac inkluzívnu spoločnosť. V našej vzorke sa neukázalo vnímané zlepšenie vlastnej kompetencie lepšie bojovať proti diskriminácií a aktívnej podpore inklúzie, avšak faktorom, ktorý toto ovplyvnil mohol byť už priemerne vysoký stupeň inkluzívnosti už pred participáciou.

PT označili ako výrazne tvorenie digitálneho obsahu, čo počas projektov môže byť častá aktivita, či už ide o vytváranie online kampaní na zvýšenie povedomia o sociálnych problémoch, vývoj digitálneho obsahu pre komunitné iniciatívy alebo vzdialenú spoluprácu s členmi tímu z rôznych krajín. Prostredníctvom praktických skúseností sa participanti môžu naučiť ako sa pohybovať v digitálnych platformách, efektívne komunikovať a využívať digitálne nástroje na riadenie projektov a spoluprácu. Avšak, výsledky ukazujú, že participanti vnímali svoje schopnosti v oblasti digitalizácie v tej istej miere ako pred projektom.

Projekty často môžu zahŕňať aj aktivity zamerané na ochranu životného prostredia, trvalo udržateľný rozvoj a oblasť klímy. Či už ide o dobrovoľnícku činnosť pri zalesňovaní, propagovanie iniciatív v oblasti obnoviteľnej energie a pod., účastníci môžu získať praktické skúsenosti v oblasti starostlivosti o životné prostredie. Môžu si rozvíjať silné spojenie s prírodou a zvýšené povedomie o environmentálnych problémoch, čo sa nám potvrdilo aj v skupine VOL, ktorej sa zvýšil pocit citlivosti k environmentálnym problémom.

Viac ako polovica PT uznala vplyv projektu na svoju sieť/organizáciu a administrácia projektov bola pre všetkých relatívne neutrálna, čiže ani ťažká ani ľahká. Avšak, online nástroje im nevyhovovali. V skupine VOL sa ukázalo, že bolo pre nich skôr ľahké zúčastniť sa na projekte a ukázať v projekte samého seba. Svetové krízy podľa nich neovplyvnili príliš ani projekt ani ich skúsenosť, ale neboli zanedbateľné. V skupine VOL sa pocit blízkosti k Európe po projekte viditeľne zvýšil. V skupine SOL sme pozorovali takmer identické výsledky ako v skupine VOL. Takisto sa pozitívne vyjadrovali na férovosť rozdelenia úloh v skupinách, proces aplikácie a proces reportovania. Ich blízkosť k Európe po projekte sa takisto zvýšila. Participácia môže posilniť pocit blízkosti k Európe prostredníctvom posilňovania spoločných hodnôt medzi participantami, uľahčením cezhraničnej spolupráce, zvyšovaním povedomia, tvorením hlbokých a dlhodobých medziludských väzieb.

Najväčším limitom je jednoznačne veľmi malá vzorka participantov, ktorá skresľuje výsledky a neposkytuje relevantné zistenia, z ktorých by sme mohli tvoriť konštruktívne závery. Naopak nám malá vzorka môže slúžiť ako inšpirácia na preskúmanie účastníkov Solidarity projektov hlbšie a na zistenie, čo môže motivovať participantov k vyplňaniu dotazníkov o projektoch viac. Za ďalší limit považujeme možnosť preskakovať celé sekcie dotazníku, čo obmedzilo prístup k odpovediam.

Za prínos považujeme bližší pohľad na programy Európskeho zboru solidarity, ktorý otvára dvere pre ďalšie skúmanie. Poskytuje nám inšpiráciu pre zmenu stratégie propagácie dotazníkov a motivovanie participantov zdieľať svoje skúsenosti a pohľady na projekty, ktoré zažili.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Agenda, M. Muschert, G. W. (2013). *The digital divide: The internet and social inequality in international perspective*. Routledge.

Demetriou, C., Ozer, B. U., & Essau, C. A. (2015). *Self-report Questionnaires*. The Encyclopedia of Clinical Psychology. John Wiley & Sons, Inc.

Eurostat (2024). Individuals' level of digital skills (from 2021 onwards) [Data set]. [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i21\\$defaultview/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i21$defaultview/default/table?lang=en)

Európska komisia (2021). *Enriching lives, opening minds through the EU programme for education, training, youth and sport*. EU publications. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ff1edfdf-8bca-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>

Európska komisia (2023). *Erasmus+ annual report 2022*. EU publications. [Erasmus+ annual report 2022 - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.office.europa.eu/Erasmus+annualreport2022)

Garfin, D. R. (2020). Technology as a coping tool during the COVID-19 pandemic. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 27(3).

Kabanbayeva, G., Gureva, M., Bielik, P., & Ostasz, G. (2019). Academic mobility and financial stability: A case of Erasmus student exchange program. *Journal of International Studies*, 12, 324–337.

King, R. & Ruiz-Gelices, E. (2003). International student migration and the European year abroad: Effects on European identity and subsequent migration behaviour. *International Journal of Population Geography*, 9(3), 223–252.

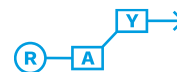
Mitchell, K. (2012). Student mobility and European identity: Erasmus study as a civic experience? *Journal of Contemporary European Research*, 8(4), 490–518.

OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

Ramaswamy, M.; Marciniuk, D.D.; Csonka, V.; Colò, L.; Saso, L. (2021). Reimagining internationalization in higher education through the United Nations sustainable development goals for the betterment of society. *Journal of Studies in International Education*, 25, 388–406.

Rosen, L. D., Whaling, K., Rab, S., Carrier, L. M., & Cheever, N. A. (2013). Is Facebook creating „iDisorders“? The link between clinical symptoms of psychiatric disorders and technology use, attitudes and anxiety. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1243–1254.

Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M., de Wit, H., & Vujić, S. (2013). Barriers to international student mobility: Evidence from the Erasmus Program. *Educational Researcher*, 42(2), 70–77.

Taylor, M. (2009). *Getting interested in non-formal education and learning*. In Youthpass Guide, SALTO-YOUTH Training and Cooperation Resources Centre, pp. 7-12.

UNESCO World Conference on Education for Sustainable Development: Conference Report by the General Rapporteur. 2015. Available online: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232888>